Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 131

ՈՒՐԲԱԹ 8 ՅՈՒՆԻՍ 1884 (Ն. Տ.) 20 ՅՈՒՆԻՍ

26 ՇԱՊԱՆ 1301

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ. երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ Խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Նորատունկեան խան, իսկ գաւառներէն՝ հետեւեալ հասցէիւ՝

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده {ارهولك} غزته‌سى اداره‌سنه

40 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ	համար	Տարեկան	գանձկան արծաթ	200
»	»	Վեցամսեայ	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	50
»	»	Ամսական	»	20
»	»	Հատով	»	1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	56
»	»	Վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՈՒՐԲԱԹ 8 ՅՈՒՆԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ԿԱՆԱՆՑ

Պ. ԿԼԱՏՍԹՕՆ, որ շատ հաճութեամբ մտիկ ըրած էր Պ. Ուտօլի պերճախօս ջատագովութեան ի նպաստ կանանց ընտրական իրաւանց, ըսաւ թէ երկու խնդիրք կան ժողովոյն առջեւ։ Մին սա է թէ ընտրական իրաւունք պէ՞տք է տալ կանանց թէ ոչ։ Երկրորդ խնդիրը սա է թէ, կանանց ընտրական իրաւունք տալու լաւագոյն եղանա՞կն է միթէ՝ այդ իմաստով տրամադրութիւններ մուծանել Ներկայ Ծրագրոյն մէջ։

« Առաջին կէտի վրայ, այս առթիւ յայտնելի կարծիք չունիմ։ Չպիտի քննեմ Պ. Ուտօլի զանազան փաստերն, որոց ի հաստատութիւն մէջ կրնան բերուիլ բազմաթիւ խորհրդածութիւններ, և որք հաւասար զօրութեամբ կրնան հերքուիլ հակառակ տեսութեամբ։ Այս մասին չեմ փոխած սա համոզումս թէ, խնդիրն անհունապէս դժուար խնդիր մ'է, որոյ վրայ աճապարանօք որոշում տալէ պէտք է զգուշանալ, և զոր հիմնովին ուսումնասիրել պէտք է, ամեն կուսակցական նկատումներէ զերծ։ Այս եղանակ գործելով միայն ժողովս հնար է հասնիլ գոհացուցիչ եզրակացութեան մը։

« Բայց երկրորդ կէտին վրայ մտադիր եմ խօսիլ։ Թէեւ առաջին կէտի վրայ ծայրայեղ կարծիքներ չունիմ, երկրորդ կէտի վրայ յանուն Նախարարութեան կը յայտարարեմ բացորոշապէս թէ, կանանց ընտրական իրաւունք տալու համար արդի Ընտրական Ծրագրոյն մէջ յօդուած մը աւելցնելու եղանակն ըստ ամենայնի անպատշաճ կը համարինք։ Մեք խնդիրը կը քննենք այն տեսութեամբ թէ, ի՞նչ կերպիւ կրնանք լաւագոյնս ծառայել ժողովրդեան ընտրական իրաւանց ընդարձակման դատին։ Յատուկ նամակ մը ուղղելով առ Պ. Ուտօլ, յայտնած էի թէ մեր Ընտրական Ծրագիր պիտի վտանգուէր իւր առաջարկած նոր յօդուածին ընդունելութեամբ։ Նախարարութիւնն, ի նկատ առնլով այն դժուարութիւններ որովք շրջապատուած է ընտրական խնդիրն, այս որոշման յանգած է թէ, երկրին առջեւ իւր ստանձնած պարտականութեան թերացած կը լինի՝ հաւանելով ներմուծման Պ. Ուտօլի յօդուածին։ Մեք մեծ նպատակ մ'ունինք, որ է՝ երկու միլիոն անձանց ընտրողութեան իրաւունք տալ։ Ամենէն առաջ Կառավարութեան կը վերաբերի որոշել թէ ի՛նչ ձեւով ու միջոցով կրնայ ապահովապէս հասնիլ այդ նպատակի։ Նոր յօդուած պէտք չէ մտցնել մեր Ծրագրոյ մէջ։ Դա այնքան բեռնաւորուած է արդէն որ աւելի բեռ չի կրնար տանիլ։ Մեր Ծրագրոյ դէմ յայտնի և գաղտնի ընդդիմութեան շատ փորձեր կը լինին, ուստի պարտաւոր ենք ըստ կարի պարզ, դիւրահասկնալի և դիւրատար Ծրագիր մը ներկայել Խորհրդարանին և երկրին հաւանութեան։ Այս տեսութեամբ, չընդունեցինք ուրիշ առաջարկներ, որք խորին նկատողութեան արժանիք ունէին, բայց ստիպուեցանք մի կողմ թողուլ։ Մի՞թէ կրնա՞նք բացառութիւն մ'ընել ի նպաստ Պ. Ուտօլի առաջարկին։ Եթէ ընենք, լոկ սկզբունքն ընդունիլ չի բաւեր. հարկ է մանրակրկիտ քննութեան և որոշման ենթարկել կանացի ընտրողութեան մէն մի պարագայն ու պայմանն։ Բայց պէտք է մտածենք թէ ո՛րչափ ժամանակ կրնանք զոհել ընտրական խնդրոյն, և թէ արդեօք ընտրական իրաւանց ընդարձակման դատին հակառակորդներուն ձեռք զէնք մը տուած չե՞նք լինիր՝ նոր նիւթեր աւելցնելով մեր Ծրագրոյ մէջ։ Այդպիսի պատասխանատուութիւն մը մեք չենք ընդունիր, և պատասխանատու պիտի չլինինք այժմեան Ծրագրոյն համար, եթէ Պ. Ուտօլ յաջողի ժողովս ընդունել տալ իւր առաջարկ։ »

Հաստատելով թէ Կառավարութիւնը չի կրնար իւր Ծրագրոյ մէջ մտցունել յոյժ ընդարձակ և անորոշ հանգամանք ունեցող յօդուած մը, Պ. Կլատսթոն դիտել տուաւ նաև թէ ընտրական իրաւունք տալ առաջարկուած նոր դասուն անդամոց թիւն եւս անծանօթ է։ Պ. Ուտօլ այս մասին բան մը չըսաւ։ Պ. Կլատսթոն իւր՝ հեղինակութիւն ունեցող անձանց դիմելով՝ սա կարծիքը գոյացուցած է թէ, Անգլիոյ, Սկովտիոյ և Իռլանտայի մէջ, Պ. Ուտօլի նկարագրած վիճակին մէջ գտնուող իգական սեռի անդամոց թիւն իբր կէս միլիոն է։ Արդ, Ընտրական Ծրագրոյ հակառակորդաց մէկ փաստը սա էր թէ, առանց երեսփոխանական աթոռոց նոր բաշխում մ'ընելու 2 միլիոն ընտրողներ աւելցնելով, ընտրական շրջանակաց համեմատութիւնը բոլորովին կը խանգարենք։ Բայց այդ համեմատութիւն ո՞չ ապաքէն առաւել եւս կը խանգարի՝ կէս միլիոն նոր ընտրողներ ընդունելով։ —«Այս այնպիսի խնդիր մ'է, որոյ վրայ իմ պատուարժան բարեկամս Պ. Ուտօլ յոյժ զօրաւոր կարծիք մը արտայայտեց, և ըստ իս, իրեն համար պատուաբեր է այս։ Կանացի ընտրողութեան խնդիրն ամեն քննող յոյժ զօրաւոր կարծիք մը կը գոյացնէ յետ քննութեան։ Դժբախտաբար կը պատահի սակայն որ այդ խնդիր քննողներէ շատեր թէեւ իմ պատուարժան բարեկամիս չափ զօրաւոր կարծիք մը կը գոյացնեն, բայց բոլորովին հակառակ ուղղութիւն մը կուտան իրենց համոզման. (այսինքն՝ կանանց ընտրական իրաւունքը բոլորովին կը մերժեն։» Կարծեաց այս զանազանութեան մէջ, երբ հարկ կայ լուրջ վիճաբանութեան մը ենթարկելու խնդիրն, և երբ մի կողմէ ժամանակ կը պակսի, միւս կողմէ Կառավարութիւնը ներքին և արտաքին ծանր խնդիրներով շրջապատեալ է և չի կրնար նոր խնդիր ընդգրկել, և երբ ժողովուրդն անհամբեր կը սպասէ Ընտրական Ծրագրոյն քուէարկման, Պ. Կլատսթոն կը հարցնէ թէ Պ. Ուտօլ, ներկայելով իւր առաջարկ, ի՞նչպիսի կացութեան մէջ կը թողու զնախարարութիւնն, և զինք (զՊ. Կլատսթոն) անձնապէս, որ հեղինակն է 1884 ի Ընտրական Ծրագրոյն։

« Պ. Ուտօլ յուզած է մին այն խնդրոց, որք տեսակ մը նուիրականութիւն ունին, և զորս սոսկ քաղաքական և կուսակցական վիճաբանութեանց հետ խառնել աններելի է։ Եթէ մարդկային կենաց բոլոր ասպարէզին մէջ առարկայ մը կայ որ նուիրական է, և զոր պէտք չէ խառնել ուրիշ նկատողութեանց հետ, այն ալ կանանց բնաւորութիւնն ու դիրքն է։ Անօգուտ է վստահացնել թէ կանանց քուէ տուած ենք Դպրոցական և Քաղաքային Խորհրդոց մասին։ Իմ պատ. բարեկամս իրաւունք ունի այս տեսակ փաստեր գործածելու, բայց այդոնցմով չլուծուիր խնդիրը։ Ստոյգ է թէ կանայք յարմարութիւն ունին այդ տեղական պաշտօնաց կատարման, առանց թերանալու իրենց բարձրագոյն առանձնաշնորհմանց և պարտաւորութեանց մէջ. բայց զատ խնդիր մ'է թէ կանայք պէ՞տք է կատարեն այդ տեղական պաշտօններ, և տարբեր խնդիր մ'է թէ, ո՛րչափ ի դէպ է կիներն արանց հետ հաւասար կացութեան մը մէջ դնել քաղաքականութեան ալեծուփ ծովին վրայ։ Չեմ փորձեր լուծել խնդիրն, այլ կ'ըսեմ թէ ընկերային ամենամեծ խնդիրն է այս զոր կարենանք յուզել, և զոր հարկ է լուծել ո՛չ թէ միջադէպի մը ձեւով, այլ լուրջ կշռադատութեամբ բոլոր այն պատասխանատուութեանց, որք կապակցեալ են այդ խնդրոյ հետ։ Մանաւանդ այնպիսի խնդիր մ'է այդ, զոր մեր այժմեան Ծրագրոյն դէմ եղող քաղաքական և կուսակցական հաշուոց հետ պէտք չէ բնաւ շփոթել։ Փափաքելի բան մը չէ որ կանանց իրաւունքն անտես առնուի, կամ ընդունուի այ՛ն պատճառաւ թէ ազդեցութիւն մը կրնայ ունենալ քաղաքական և կուսակցական հաշուոց վրայ։ Սիրայօժար կ'ընդունիմ թէ պատ. բարեկամս յուզած խնդիրը լիովին քննուելու արժանի է։ Իմ պաշտօնակիցներս ալ չեմ կապեր ի մասին իրենց տալիք քուէին, բաւ է որ ժողովն հաւանի իբրեւ քաղաքական խնդիր մը չնկատել զայս։ Մեք միշտ խորհած ենք թէ բաց թողուելիք խնդիր մ'է այս։ Ես անդամակցած եմ այնպիսի Նախարարութեանց որք այդպէս խորհած են կանանց ընտրողութեան խնդրոյն վրայ, և այժմ եւս կը պատկանիմ Նախարարութեան մը, որոյ որոշումը սա է թէ, Խորհրդարանն յարմար ժամանակին կրնայ ազատ և անկողմնակալ դատողութեամբ և կատարեալ պաղ արեամբ քննել զայս խնդիր իւր ընկերային և բարոյական կողմերով և ո՛չ թէ քաղաքական յարափոփոխ նկատումներով։ Հետեւապէս, Պ. Ուտօլի յօդուածը մեր Ընտրական Ծրագրոյ մէջ մտցնելու առաջարկին դէմ բոլոր ուժովս կը հակառակիմ, յայտարարելով թէ Ընտրական Ծրագրոյն համար ամեն պատասխանատուութիւն ի բաց պիտի թօթափեմ եթէ պատուարժան բարեկամս յաջողի իւր առաջարկն ընդունել տալ ժողովս»։ ([illegible])։

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Բուտափեշտէն յունիս 15 թուով կը հեռագրեն եւրոպական լրագրաց թէ Հունգարիոյ Երեսփոխանաց ժողովոյն համար կատարուած ընդհանուր ընտրութիւնք մինչեւ այդ օր սա արդիւնքն ունեցած են. —152 Ազատականք, (կուսակիցք Պ. Թիսայի այժմեան Նախարարութեան,) 45 չափաւոր ընդդիմադիրք, 45 ազգային անկախութեան կուսակիցք, 9 զանազան ազգութեանց կուսակիցք, 8 անորոշ և 13 հակահրէական կուսակցութեան անդամք։

Հունգարիոյ ընտրութիւնք մեծ շփոթութեանց մէջ կատարեցան։ Հունգարք ի լմէ կրքոտ են, և քաղաքական դէպքերը զանոնք յոյժ դիւրագրգիռ ըրած ի մասին են այն ամեն խնդրոց, որք Հունգարաց ապագայ քաղաքական վիճակին կը դպչին ուղղակի կամ անուղղակի։ Հունգարիոյ այլ և այլ կողմերն արիւնալից կռիւներ տեղի ունեցան, և գրեթէ ամենուրեք զօրաց միջամտութիւնն հարկ եղաւ՝ իրարմէ բաժնելու համար հակառակ կուսակցութեանց մարդիկն, որք իրարու կը բաղխէին ո՛չ միայն փաստերով այլ նաեւ գաւազաններով և զէնքերով, և իրարու կ'արձակէին ո՛չ միայն հայհոյական ձեւեր այլ նաեւ գնտակներ և խոշոր քարեր։ Առանց յիշելու հակահրէական կուսակցութիւնն, որ կը խառնուի ամեն խնդրոյ, և իւր թէ՛ քաղաքական և թէ՛ տնտեսական կողմերով կը յուզէ միտքերն, և դասերն իրարու դէմ կը յարուցանէ, Հունգարիոյ մէջ զանազան ազգութեանց կռիւը նուազ սաստիկ չէ քան ի բուն Աւստրիա։ Հունգարիոյ Թագաւորութիւնը կը պարունակէ, վեց միլիոն Մաճառներէ զատ, երկուք ու կէս միլիոն Ռումէններ և քանի մը միլիոն Սլաւներ, ուրիշ սակաւաթիւ ցեղերէ զատ։ Այս համախմբման մէջ, Սլաւք բացառապէս առանձնաշնորհեալ դիրք մ'ունին։ Խրուատիոյ փոքրիկ թագաւորութեան մէկ մասը կը կազմեն, որոյ գլուխն է այժմ Աւստրիոյ Կայսրն, և քաղաքական ու վարչական յոյժ մեծ ինքնօրինութիւն մ'ունին, նաեւ յատուկ Երեսփոխանութիւն մը, որ է՝ Ակրամի ժողովը, թէեւ Բուդապեշտի Կեդրոնական Խորհրդարանին ալ որոշեալ թուով մը Երեսփոխաններ կը ղրկեն։ Ընթերցողք տակաւին չեն մոռցած Խրուատաց ապստամբութիւնն ընդդէմ Հունգարական վարչութեան, Մաճառաց զինանշաններուն բարձման։ Թէեւ այդ ապստամբութիւն զսպուեցաւ, բայց անժխտելի է թէ սլաւ տարրը քաղաքական մրցում մը կ'ընէ Հունգար տարրի դէմ, և ապագային մէջ ալ դժուարութիւններ կրնայ յարուցանել նմա։ Հունգարիոյ այժմեան ընտրութիւնք մասնաւոր կարեւորութիւն ունին, ըստ որում Նորակազմ Խորհրդարանն որոշում պիտի տայ այն պայմանագրոյ նորոգման նկատմամբ, որ Հունգարիան և Խրուատիան իրարու հետ կը միացնէ, և որոյ պայմանաժամք չորս տարիէն կը լրանայ։ Սլաւներն ալ իրենց մէջ համաձայն չեն, և Խրուատիոյ մէջ իսկ լեզուի, կրօնի և քաղաքական բաղձանաց տարբերութիւնները կը պահեն։ Սերպք, որք Օրթոտոքս Եկեղեցւոյ հաւատարիմ կը մնան, բաժանեալ են Խրուատներէն, որք Կաթոլիկ են։ Արդի ընտրական պայքարին մէջ, Նախարարապետ Պ. Թիսա կրցաւ Հունգարական միապետութեան անբաժանելիութեան դատին շահիլ Սերպերը, մինչ Խրուատք չեն ընդունիր այդ սկզբունք։ Հունգարիոյ Ռումէնք Սերպերուն չափ դիւրաւ չյարեցան նախարարական դատին, և իրենց ազգային իրաւանց ու շահուց նկատմամբ վերապահումներ բրին իրենց ընտրական հիմնադրոց մէջ։

Կ'երեւի թէ Պ. Թիսայի Նախարարութիւնն այս անգամ եւս յաղթող պիտի ելնէ ընտրական ճակատամարտէն։ Արդէն երեք անգամ է որ Երեսփոխանութիւնը փոխուած է, բայց Պ. Թիսա, որ Հունգարիոյ Ազատական կուսակցութեան Պետն է, ութ տարի շարունակ պահած է իւր իշխանութիւնն։ Այս պատճառաւ իրեն հակառակ են բոլոր յետադէմ [illegible] ծայրայեղ տարրերք։ Հունգարիոյ ազնուականութիւնը նմանապէս հակառակ է Նախարարութեան։ Բոլոր այս հակառակութիւնք ի տես կուգան ընտրական յուզման մէջ որ երկու շաբաթէ հետէ կը տիրէ ի Հունգարիա։

Լուծեալ Ժողովոյն մէջ, որ 383 անդամ կը պարունակէր, Նախարարական կուսակցութիւնը կը բաղկանար 229 անդամէ։ Ընդդիմադիրք երկու մասի բաժանեալ էին, «Չափաւոր ընդդիմադիրք» 68 անդամ, և «Ծայրայեղ ձախակողմ», 86 անդամ։ Այս վերջին կուսակցութիւն «Ազգային անկախութեան» դատը կը ներկայացնէ, կ'ուզէ քակել Աւստրո-Հունգարական երկեակ դրութիւնն, և Հունգարիան բոլորովին անջատել Աւստրիայէն։

ԵԳԻՊՏՈՍ ԵՒ ՍՈՒՏԱՆ

Եգիպտական արժետէրք ի Բարիզ աղերսագիր մը կը ստորագրեն Ֆրանսական կառավարութեան մատուցանելու համար, յորում իրենց շահուց դէմ Անգլիոյ խորհուրդներէն կը գանգատին։ Կը յիշեն այն զանազան կարգադրութիւններ որոց առարկայ եղան եգիպտական արժեթղթք. 1876 ին ֆրանսացի պատուիրակ Պ. Ժուպէռի և անգլիացի պատուիրակ Պ. Կօշէնի կարգադրութիւնն, ապա 1880 ին Պարտուց յարդարման ընդհանուր օրէնքն։ Եգիպտական արժետէրք մեծ զոհողութիւններ ըրին ապահով երաշխաւորութիւններ ձեռք բերելու համար. Թոյլ տուին որ 100 ին 3 զեղչուի տոկոսն, և տարին անգամ մը վիճակահանութեամբ գլխամասի վճարման առաւելութիւններէն իրենք զրկուին։ Այսօր Անգլիա արժետէրց իրաւունքը նորէն կը կոխէ, կ'ուզէ նոր զեղչումներ ընել տալ անոնց։ Ինչո՞ւ համար, ի՞նչ իրաւամբ։ Աղերսարկուք կը խնդրեն Ֆրանսական կառավարութենէն՝ չհաւանիլ բռնաբարման 1880 ի [illegible] օրէնքին, զոր Խտիվին կառավարութիւնք [illegible] յարգած էր։

Այս առթիւ անօգուտ չէ բացատրել թէ եգիպտական արժեթղթոց գիներուն այս օրերս մեծ անկում մը կրելուն պատճառը սա է թէ, Դեսպանախորհրդոյ գումարումն ստուգութիւն կը գտնէ, և յայտնի է թէ Դեսպանախորհրդոյ առաջին գործը պիտի լինի՝ եգիպտական արժեթղթոց տոկոսին զեղչման վրայ խորհրդակցիլ՝ այդ կերպիւ Եգիպտոսի հասութից մէկ մասն ազատ թողլու համար, որպէս զի նոր փոխառութիւն մը կարենայ կնքուիլ։

Լոնտոն, 16 յունիս. Տէյլի Նիւզ կը ծանուցանէ թէ Անգլիա և Ֆրանսա Դեսպանախորհրդոյ վրայ վերջապէս համաձայնեցան ծանօթ սկզբանց համեմատ, և այժմ Անգլիա կը բանակցի միւս տէրութեանց հետ։

Սուաքիմ, 16 յունիս. Եգիպտացի զօրաց հրամայող անգլիացի սպայք հրաժարական տուին, յայտարարելով թէ չեն ուզեր կռուի երթալ այնպիսի մարդոց հետ որք միշտ պատրաստ են փախչիլ։

Լոնտոն, 16 յունիս. Երեսփոխանաց ժողովոյ մէջ, Պ. Կլատսթոն հաստատեց թէ Դեսպանախորհրդոյ հիմնադրին նկատմամբ Ֆրանսայի հետ համաձայնութիւն մը գոյացած է, զոր չի կրնար Խորհրդարանին հաղորդել, մինչեւ որ միւս տէրութիւնք քննեն զայն։ Նախարարապետս խոստացաւ երկուշաբթի հաղորդել։

ՍԵՐՊԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Աւստրիոյ, Գերմանիոյ, Անգլիոյ և Իտալիոյ միջնորդութեամբ, Սերպիոյ և Պուլկարիոյ խնդիրն արդարև կարգադրուած լինել կը թուի։ Խնդրոյն այս ելքն արդէն գուշակուած էր։ Բօլիթիշէ Քօռէսփօնտէնց, որ Պալքանեան խնդրոց վրայ լաւ տեղեկութիւն ունի, զայս կը հաստատէ։ Պուլկար կառավարութիւնը, Տէրութեանց յորդորանաց անսալով, խոստացեր է Սերպիոյ հետ համաձայնիլ, և իւր զօրաց արդէն հրաման տուեր է մեկնիլ Պրեկովայի գիւղէն։ Գուցէ մի քանի օրէն լսենք թէ երկու դրացի երկիրներու միջեւ դիւանագիտական յարաբերութիւնք վերահաստատուած են։

Պ. Զանքոֆի ազատական Նախարարութիւնն յաղթական ելաւ վերջին ընտրութիւններէն, և գոհացուցիչ է տեսնել թէ պուլկարական իշխանապետութիւնը՝ Նախարարական տեւականութեան ու հաստատութեան բարիքները պիտի կրնայ վայելել վերջապէս։ Գոհացուցիչ է նաև որ Պուլկարիոյ Իսլամք, Թըրնովայի Խորհրդարանին մէջ 22 երեսփոխան ունենալով, ըստ արժանւոյն կարող պիտի լինին ներկայացնել և պաշտպանել իրենց օրինաւոր շահեր։

ՌՈՒՍԻԱ

Բեդրսպուրկէն յունիս 12 թուով կը հեռագրուի առ Թայմզ, թէ անգլիացի դեսպանատան զինուորական կցորդ Թրէնչ գնդապետն հինգ շաբաթ Կովկասիա գտնուելէ յետոյ յատուկ պաշտօնով, յունիս 11 ին Բեդրսպուրկ վերադարձած է։ Անհիմն է այն լուր թէ Թրէնչ գնդապետը Կասպից ծովէն անդին գնացեր է, որովհետեւ իրաց արդի վիճակին մէջ ռուս կառավարութիւնը չպիտի հաւանէր որ անգլիացի սպայ մը երթար Կեդր. Ասիոյ այն երկիրներ որք վերջերս Ռուսիոյ հպատակեցան։ Ռուսիա ոչ թէ զինուորական, այլ հասարակ եւրոպացի քաղաքացիներու իսկ թոյլ չի տար մտնել Թիւրքմէնաց երկիրն, և բացառութիւն մ'է երկու տարի առաջ անգլիացի քարոզչի մը ըրուած արտօնութիւնն, որ Աստուածաշնչոյ ընկերութեան կողմէ ղրկուած էր Թուրքաստան։

Բեդրսպուրկէն նոյն թուով առ Թայմզ քաշուած հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ, Տոնտուքօֆ-Քորսաքօֆ իշխանը Մերվի ոլասիսը մտնելուն, զինք դիմաւորեր է Ալիխանօֆ հազարապետն՝ 1,000 Թիւրքմէն ձիաւորաց գլուխն անցած, որոց ուղղելով իւր խօսք, իշխանն յորդորեր է խաղաղութիւն և բարեկարգութիւն պահպանել։ Իշխանն հիւր եղեր է Վէքիլ ցեղի գլուխ Եուսուֆ խանին, որ Մերվի ոլասիսին արեւելեան ծայրը կը բնակի։ Հետեւեալ օրն, իշխան Տոնտուքօֆ Մերվցւոց վախճանեալ հռչակաւոր գլուխ Նուր Վէրտի խանի կնոջ ընծայեր է ճոխ զգեստներ ու զարդեր, զորս Ցարն յատկապէս ղրկեր էր։ Այս կին մեծ համակրանք կը վայելէ Թիւրքմէնաց մէջ, և զանոնք ռուսական իշխանութեան հպատակեցնելու համար իւր ազդեցութիւնն ի գործ դրեր է։ Ասգապատի մէջ, իշխան Տոնտուքօֆ ներկայացեր է Պարսկաց Շահէն կողմէ ղրկուած Միրզա Մասուտ խան, Շահին եղբօր՝ Խորասանի փոխարքային մէկ նամակով։

Մոսքուայէն կը գրեն թէ այս օրերս տեղւոյն դատարանք վճիռ արտասանեցին հռչակաւոր դատի մը մէջ, որ բաւական յուզած էր ժողովրդեան միտքը։ Պուլախ անուն կին մը Սիպերիա աքսորուելու դատապարտեցաւ. որովհետեւ իւր խնամոց յանձնուած հարուստ որբ աղջիկ մը իբր 30 տարի աշխարհէն մեկուսացեալ և կէս անօթի վիճակի մէջ պահելով՝ յիմարութեան մօտ ապուշութեան մը ենթարկած էր զնա, որպէս [illegible] ձեռքն անցունել և գործածել աղջկան 50 հազար անգլիական ոսկւոյ չափ հարստութիւնն։ Աղջիկը, Մազուրին անուն, ի սկզբան կը բնակէր ի Մոսքուա, իւր մեծ մօր տունը։ Խնամակալ կարգուած հնարամիտ կինը պատրուակելով թէ կ'ուզէ անգոհացուցիչ ամուսնութեան մը մղել աղջիկը, կ'առնու Բէժէֆ քաղաքը կը տանի զնա, ուր կրօնական խիստ յորդորներով ու զրկումներով, երկարատեւ ծոմերով ու պահքերով, աղջիկը, թէեւ գեղեցիկ և կատարեալ օրիորդ մը, հետզհետէ կը տկարանայ և ի վերջոյ բոլորովին ապուշ կը դառնայ։ Տիկին Պուլախ կը պարտաւորէ աղջիկը չամուսնանալ, և անոր մտային խեղճ վիճակէն օգուտ քաղելով՝ ձեռքը կ'անցունէ բոլոր դրամն, և ինք և իւր զաւակներ ճոխութեան մէջ կ'ապրին։ Աղջիկն, որ հիմա 40 տարեկան է, երբեմն այն աստիճան իւր խելքը կը կորսնցնէ, որ սենեակը բերուած փայտի կտորուանքը կ'ուտէ։ Պուլախ շատ աշխատեր է ինքնասպանութիւն գործել տալ աղջկան, բայց չէ յաջողեր։ Իւր երկու զաւակներ տարաբաղդ աղջկան դրամով հարստացած են։ Մազուրին այնքան խղճալի վիճակի մէջ է, որ չէր կրնար դատարանք բերուիլ։ Անգութ և չարագործ խնամակալն ինքզինք պաշտպանելու համար սա միայն կրցած է ըսել թէ Մազուրին միշտ յիմար էր։ Դատարանին վճիռն արդար կը նկատուի, բայց Պուլախ վերաքննութեան դիմած է, և առժամեայ կերպիւ ազատ թողուած է 200,000 րուպլի երաշխաւորութեամբ։

ՄԱՐՈՔ

Ֆրանսական նաւատորմին Մարոքի մայրաքաղաք Թանճէրի դիմաց երեւումը մեծ երկիւղ պատճառած է Մարոքցի ժողովրդեան։ Այդ նաւատորմ կը բաղկանայ Ռիշըլիէօ, Թիւրէն, Ռըտուդաբլ, Ամիրալ Տիւփէռէ, Մօնքալմ, Թօննէռ, Ռընար և Իռոնտէլ մարտանաւերէ և երկու մեծ Թորփիլանաւերէ։

Մարոքի սուլթանը թոյլ չէ տուած որ Թանճէրի մաքսատան մէջ վար դրուած 2,000 հրացանք երկրին

Նրանք տարուին, ուր երկիւղ կայ թէ Ֆրանսացիք, — իրենց ձեռքն ունենալով Ուազզանի պզտիկ Շէրիֆն, որ Ֆրանսական հպատակութիւն ընդունած է, — կ'ուզեն ապստամբութիւն մը գրգռել ընդդէմ Մարոքի Սուլթանին:

ՆՈՐՎԵԿԻԱ

Երբ Պելճիոյ մէջ Պահպանողականք յաղթանակ կը տանին, ի Նորվեկիա Պահպանողականք վերջնապէս կը յաղթուին: Ընթերցողք գիտեն թէ Նորվեկիոյ Երեսփոխանաց ժողովը դատ բացած էր Պահպանողական նախարարութեան մը դէմ, որ Խորհրդարանին դէմ Թագաւորին իրաւունքները կը ջատագովէր: Նախարարութիւնն, տրտասոր դատարանէն դատապարտուելով, պաշտօնանկ եղած էր, բայց Օսկար Թագաւորը նորէն Պահպանողական նախարարութիւն մը կազմած էր, որ քիչ դժգոհութիւն չէր պատճառած Երեսփոխանաց ժողովոյ Ազատական մեծամասնութեան: Պահպանողականք սովոր էին՝ Ազգային ժողովոյն որ և է կարեւոր խնդրոյ առթիւ տուած որոշումները բեկանել տալ Թագաւորին, և հակառակ որոշումներ ի գործ դնել, յենլով պահպանողական աւագանւոյ մը ազդեցութեան վրայ: Թէ՛ երեսփոխանութեան և թէ ժողովրդեան մեծամասնութիւնք դժգոհ էր այս հակախորհրդարանական դրութենէ:

Պահպանողական նոր Նախարարութիւնը, տեսնելով թէ ամեն կարեւոր առթիւ պարտութիւն կը կրէ Երեսփոխանաց ժողովոյ մեծամասնութեան կողմէ, պարտաւորեցաւ ի վերջոյ հրաժարիլ: Օսկար Թագաւորն այս անգամ Ազատական կուսակցութեան պետերը կոչած է յիշխանութիւն, նոր նախարարութիւն մը կազմելու պաշտօնով:

ՊՈՒՐՔ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆՔ

Թրանսվալայի (Հարաւային Ափրիկէ) Պոէր[illegible] տէրութեանց հետ լաւ և օգտակար յարաբերութիւններ հաստատել, և իրենց աշխատասէր և հանճարեղ բնութիւնէն դատելով, օր մը մեծ ազգ մը պիտի կրնան լինել Ափրիկէի մէջ: Ցայտնի է թէ Պոէրք շատ ժամանակէ ի վեր ափրիկեան հողի վրայ հաստատեալ Հոլանտացիներ են: Մեր ընթերցողք գիտեն նաեւ թէ Պոէրաց Հանրապետութեան նախագահը՝ Պ. Քրիւկեր և քանի մը երեւելի Պոէրք իբրեւ պատգամաւոր պտըտեցան Եւրոպայի մայրաքաղաքները: Վերջին անգամ այցելեցին Պերլին, և Կայսեր կողմէ ընդունեցան, որ շատ սիրալիր ընդունելութիւն բրաւ իրենց: Գերմանիա առաջ անտարբեր էր Պոէրներու մասին. բայց յորմէ հետէ Ափրիկէի մէջ գերմանական գաղթականութիւն մը հիմնելու խորհուրդն յղացած է, Գերմանք և Պոէրք սերտ բարեկամութիւն մը հաստատած կը թուին: Անգլիացիք հաշտ աչօք չեն նայիր այս բաներու, բայց չեն կրնար արգելք լինել: Կը յիշեն թէ Պոէրք երբեմն անգլիական իշխանութեան ենթարկեալ էին, և այժմ Ափրիկէի անգլիական գաղթականութեան դէմ մրցող ժողովուրդ մ'եղած են: Պոէրաց պատուիրակներ Պիսմարք իշխանին հետ առեւտրական դաշնագիր մը կնքեցին:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս երէկ համառօտիւ ծանուցինք, Վեհ. Սուլթանն հրաման տուած է Բ. Դրան՝ ընդունիլ Երուսաղեմայ պարտուց բարձման համար անցեալ տարի Ազգային Վարչութեան կողմէ առաջարկեալ եղանակն, այսինքն զինուորական տրոց վրայ 3 ղրուշի յաւելումն, որ երեք տարի ի գործ պիտի դրուի, և որոյ հասոյթը՝ քանի որ գանձուի՝ պիտի յանձնուի Հայոց Պատրիարքարանին:

Մշոյ Ավրան գիւղէն Ցարութիւն Սարգսեան անուն Ազգային մը՝ որ Երուսաղէմ ուխտագնացութեան համար ճամբայ ելեր է հայրենիքէն, Իզմիր հասած ժամանակ հիւանդանալով՝ տեղւոյն Ազգային հիւանդանոցը գացեր և անդ մեռեր է: Սորա մէկ գիրն ելեր է, որում՝ ուխտագնացութեան յատկացուցած 60 լիրայի գումարին 5ը Իզմիրի հիւանդանոցին, 3ը՝ Ազգային Պատրիարքարանի, և մնացեալն իւր ազգականաց համար կտակած է: Եղբօրորդին, Գէորգ աղա Սարգսեան՝ Պատրիարքարանի մասն երէկ բերաւ յանձնեց կեդրոնական սնտուկին: Այս առաջին անգամ է, որ Պատրիարքարանի համար կտակ կը լսուի:

Տնտեսական խորհուրդն, որոշմամբ Քաղաքական ժողովոյ, անդամներն շրջաբերականաւ պատուիրեց մայրաքաղաքիս Թաղական խորհրդոց, որ եկեղեցական կալուածոց ցանկն Պատրիարքարան ուղեն մանրամասն ծանօթութեամբք: Խորհուրդը տեսնելով այժմ, որ մինչեւ ցարդ միայն ութ Թաղ. խորհրդարաններէ ցանկ եկած է, հարկադրեցաւ այս շաբթու երկրորդ շրջաբերական մը ուղղել: Կառավարութեան կողմանէ ուզուած է եկեղեցական կալուածոց ցանկն, որպէս զի արձանագրուի, և ի հարկին դժուարութեանց տեղի չը տրուի:

Գումգաբու-գրոյի եկեղեցւոյ մէջ Փափազեան Գէորգ էֆէնտիի մարմնոյն թաղման համար կտակեալ գումարին մէկ մասն՝ որոյ համար բաղում բանակցութիւն եղած է ցարդ, այս շաբթու հատուցանել խոստացեր են ժառանգորդք: Կը լսեմք թէ Տնտեսական Խորհուրդը պիտի հարկադրի Քաղաքական ժողովոյ անօրինութեան մատուցանել խնդիրն, եթէ այս շաբթու ալ չվճարուի:

Գուրու-Չէշմէի Թաղական Նորընտիր խորհրդականաց երկուքն հրաժարած լինելով՝ Պատրիարքարանն հրահանգ ղրկեց նոցա տեղ ուրիշներն ընտրելու համար:

Վսեմ. Սեփեան փաշա Ալանեան՝ որ Հիւսր և Պօյաճի միացեալ գիւղից կողմանէ ազգային երեսփոխան ընտրուած էր, հրաժարական տուած է: Անցեալներն Իւսկիւտարի Սելամսըզ Թաղէն ալ ընտրուեցաւ, բայց չընդունեց:

Անցեալ կիւրակէ մայրաքաղաքիս և արուարձանաց ազգայնոց մէջ 49 ամուսնական պսակադրութիւն կատարուած է Պատրիարքարանի հրամանաւ, որ՝ բաղդատմամբ նախորդ տարիներու նոյն աւուրց պսակադրութեանց թուոյն հետ՝ կը տեսնուի որ բաւական նուազած է:

Ուսումնական Խորհրդէն ի հրատարակութիւն տրուած են մեզ հետեւեալք:

«Ուսումնական Խորհրդոյ անդամներէն Ց. Գուրդէն և Ն. Փափազեան էֆէնտիք իրենց այցելութեան շրջանակին վերաբերեալ երեք Թաղային, մէկ ընկերական և մէկ մասնաւոր վարժարան այցելած լինելով՝ հետեւեալ տեղեկութիւններն հաղորդեցին Խորհրդոյ երէկուան նստին մէջ.

Ա. — Մաքրուհեան երկսեռ վարժարան ի Պէշիկթաշ.

Այս վարժարանն այժմ բարձրագոյն նախակրթարանի վերածուած է ընդ խնամով տեղւոյն Թաղ. Խորհրդոյ. երկսեռ ուսանողաց թիւն է 160, թիւ երկսեռ ուսուցչաց և պաշտօնէից 13, ամսական ծախք 3,430 դհ: Ուսանողաց թուոյն և ամսական ծախուց գումարին համեմատութեամբ սոյն երկսեռ վարժարանի արդի վիճակն բաւական գոհացուցիչ կը համարուի:

Բ. — Ս. Թարգմանչաց վարժարան յՕրթագէօյ.

[illegible] վարժարանն ըստ իւր յայտագրին՝ բարձրագոյն նախակրթարան վերածեալ է 1884էն ի վեր և ունի հինգ տարւոյ շրջան. վարժարանին բարձրագոյն կարգն կը համապատասխանէ այժմ Դ. տարւոյ շրջանին. վարժարանն կը մատակարարուի ուղղակի Թաղ. Խորհրդէն ի ձեռն այցելու տեսչի մը որ անձնուիրաբար կը վարէ իւր պաշտօնն. ուսանողաց թիւն է 60. թիւ ուսուցչաց և պաշտօնէից 9. ամսական ծախք իբր 2,050 դհ: Տեղւոյն Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ նախաձեռնութեամբ և ուսումնասէր ազգայնոց օժանդակութեամբ ձեռնարկուած է նորոգ հոյակապ վարժարանի մը շինութեան. ջանք՝ որ մեծ երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ վարժարանին ընդ հուպ առաւել բարեկարգ վիճակի մը վերածման յօգուտ թաղեցի մանկտւոյն:

Գ. — Ս. Հռիփսիմեանց և Ներսէսեանց վարժարան յՕրթագէօյ.

Այս կրթական բազմամեայ հաստատութիւնն կը մատակարարուի Թաղիս պատուաւոր տիկնանց Խնամակալութեան մը ձեռամբ իբր 25 տարիէ ի վեր. վարժարանին ուսմանց շրջանն բաժնուած է 8 տարւոյ, 6 տարի նախնական և 2 տարի երկրորդական ուսմանց յատկացեալ. թիւ աշակերտուհեաց 75, թիւ երկսեռ ուսուցչաց և պաշտօնէից 8. ամսական ծախք իբր 3000 դահեկան: Սոյն վարժարանին արդի բարձրագոյն կարգն կը համապատասխանէ յայտագրին Է. տարւոյն, այսինքն՝ երկրորդական ուսմանց առաջին տարւոյն:

Գոհութեամբ տեսնուած է թէ վարժարանին ուսումնական և բարոյական խնամքն մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ եղած է տիկին Խնամակալութեան, որ, հակառակ վարժարանին հաստատուն եկամտից անբաւականութեան, կարող կը լինի կանոնաւոր յարատեւութեամբ խնամել իւր հոգածութեան յանձնեալ մեծաւ մասամբ աղքատիկ օրիորդներն. դարձեալ մեծ գոհութեամբ տեսնուած է թէ վարժարանին նախկին ուսումնաւարտ աշակերտուհիներէն վեց օրիորդք օրինակելի անձնուիրութեամբ յանձն առած են դասախօսել Ազգ. պատմութեան, բնական գիտութեանց, աշխարհագրութեան, իրագիտութեան և այլ նախնական ուսումներ, որով մեծապէս կ'աջակցին խնամակալ տիկնանց ուսումնասէր ջանից:

Դ. — Դպրոցասէր տիկնանց վարժարան աղջկանց յՕրթագէօյ.

Այս ընկերական վարժարանն, որոյ նպատակն է նախնական ուսմանց վարժուհի պատրաստել գաւառաց համար, քառամեայ հաստատութիւն մ'է պատուաւոր բայց [illegible] ազգօգուտ ընկերութեան. թիւ աշակերտուհեաց 38, յորոց 6 գիշերօթիկ, ամէնքն ալ ձրի. թիւ երկսեռ ուսուցչաց և պաշտօնէից 5, ամսական ծախք 2010 դահեկան: Սոյն վարժարանն բարձրագոյն նախակրթարան [illegible] յայտագրին և ունի հինգ տարւոյ շրջան. արդի բարձրագոյն կարգն կը համապատասխանէ վարժարանին ուսմանց Դ. տարւոյն: Ընկերութեան Տնօրէն ժողովոյ և յանկապէս կարգեալ Տեսչուհւոյ մը անձնուէր խնամքն ուսումնական և բարոյապէս լաւագոյն վիճակ մ'ունի այսօր սոյն բարենպատակ հաստատութիւնն:

Ե. — Տէր Սահակեան վարժարան գիշերօթիկ և ցերեկեայ ի Պէշիկթաշ.

Այս մասնաւոր կրթական հաստատութիւնն ըստ իւր ուսմանց յայտագրին նախնական և երկրորդական վարժարան մ'է երկսեռ. վարժարանն իւր հաստատութեան առաջին տարւոյն մէջ լինելով՝ այժմ ունի միայն 70 ուսանող երկու սեռէ, յորոց մի փոքր մասն գիշերօթիկ. թիւ երկսեռ ուսուցչաց և պաշտօնէից 11. արդի բարձրագոյն կարգն վարժարանին երկրորդական ուսմանց Բ. տարւոյն կը համապատասխանէ: Սրժ. Հիմնադիր Հօր ձեռնհասութիւնն սոյն կրթական հաստատութեան բարւոք յարատեւութեան և տակաւ զարգացման մեծ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ.»

Ուսումն. խորհրդոյ սովորական նիստն տեղի ունեցաւ երէկ ի Ղալաթիա:

Խորհուրդն մի քանի ընթացիկ գործերով զբաղելէ յետոյ, խորհրդակցեցաւ կրթական ընդհ. օրինաց խնդրոյն վրայ, և որոշեց չորս գլուխներէ բաղկացեալ կրթական օրինաց ծրագիր մը պատրաստել և ներկայացնել ընդհ. ժողովոյ՝ ի վաւերացումն:

Խորհուրդն ուշադրութեան առաւ կեդր. ուսումնարանի հաստատութեան խնդիրն, և նկատելով որ վերջին առեն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր տունն եղած ժողովոյն մէջ որոշուած պայմանաժամն լրացած և դեռ այս մասին պատասխան մ'առած չէ, որոշեց ութ օր եւս սպասել իրեն հաղորդուելիք տեղեկութեան:

ՆԵՐՍԷՍ Զ.

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

Ինչպէս անցեալներն հրատարակեցինք, Ամեն. Տ. Ներսէս Սրբազանի Կաթողիկոսութեան ընտրութեան առթիւ հասած շնորհաւորական հեռագրոց մի քանիներն, այսօր ևս կը ներկայացնենք մեր ընթերցողաց՝ հետզհետէ հասած հեռագրոց գլխաւորներն, միայն քաղաքներն ու հեռագրող անձանց անուններն նշանակելով:

ՄԱՐՍԻԼԻԱ. — Տէր Սահակ քահանայ, Սելեան, Մանուկեան, Տէր Աւագեան:

ՊՈՒՐՊՐԷՇ. — Թաղական խորհուրդ:

ՏՓՂԻՍ. — Պճնուրոֆ, Պօրիզօֆ, [illegible]:

ՕՐՏՈՒ. — Անմահեան, Հէքիմեան, Զօրաքեան և Առաջնորդական փոխանորդ Զէյթեան:

ՔՈՒԹԱՅԻՍ. — Տէր Դաւիթ Քառալեանց:

ՍՕՖԻԱ. — Թադէոս քահանայ Սալախորեան:

ՏՓՂԻՍ. — Կովկասի Բարեգործական Ընկ. Ընդհ. Ժողովոյ ի դիմաց՝ Սենեքերիմ Արծրունի:

ԲԻԱԹԻԿՈՐՈՒ. — Հայ հասարակութիւն:

ՆԱԽԻՋԵՒԱՆ. — Սեմինարիայի տեսուչ Ջալիբեօֆ, ի դիմաց Ուսուցչական դասուն:

ՔԱԹԹԱՄՈՆԻ. — Առաջնորդական տեղապահ Տէր Զենոբ քահանայ:

ԱՄԱՍԻԱ. — Առաջնորդական տեղապահ Տ. Ներսէս և Յարութիւն Տիրատուրեան:

ԵՐԶՆԿԱ. — Հմայեակ Արքեպիսկոպոս: Կրօն. Ժողովոյ Ատենապետ Առաքել քահանայ և Քաղաքական ժողովոյ Ատենապետ Գաղանճեան:

ՃԻՈՒՐՃԷՎԼՕ. — Տէր Սարգիս քահանայ ի դիմաց Հայ գաղթականաց:

ԷՐԶՐՈՒՄ. — Ի դիմաց Հայ հասարակութեան Տէր Ազարիա Արզօնեան, Տէր Համազասպ, Տէր Մկրտիչ Աւետիսեան, Տիրացուեան:

ՏԻՎՐԻԿ. — Ի դիմաց Տիվրիկցւոց Տէր Գրիգոր քահանայ:

ՉԱՐՇԱՄՊԱ (Սամսոն). — Մամբրէ վարդապետ:

ՉԱՐՇԱՄՊԱ (Սամսոն). — Հաճի Յակոբ Սափրըճեան:

ՉԱՐՇԱՄՊԱ (Սամսոն). — Մինաս Քէչէճեան:

ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԸ ՇԱՐՔԻ. — Տաճատ Չելալեան, Գէորգ Հէթիւլեան, Սարգիս Խատիշեան:

ՆԱԽԻՋԵՒԱՆ. — Նախագահ Բարեգործական Ընկերութեան, Ստեփաննոսեան:

ԱՐԱՊԿԻՐ. — Ի դիմաց Ուսումնարանի աշակերտաց, Միհրան:

ԱՐԱՊԿԻՐ. — Առաջնորդական Տեղապահ Տէր Մկրտիչ քահանայ, Ատենապետ Քաղ. Ժողովոյ Մինաս Տէր Պետրոսեան, Ատենադպիր Մարտիրոս Մալխճեան:

ՏՓՂԻՍ. — Շահաբիրեանց, Մանդինեանց, Թուլաեանց: (Ի դիմաց բազմաթիւ երիտասարդաց):

Ս. ԲԵՆԴՐՍՊՈՒՐԿ. — Տասնեւվեց ուսանողք Համալսարանականք:

ՍԵԲԱՍՏԻԱ. — Սարգիս Մինասեան:

ՄՈՒՇ. — Ճանիկլի վանուց առժամանակեայ փոխանորդ Յովհաննէս վարդապետ, ի դիմաց Ընդհ. ժողովոյ, Ատենապետ, Ատենադպիր Յակոբ վարդապետ:

ՍԵԲԱՍՏԻԱ. — «Անպատում է ցնծութիւն մեր, զի յաթոռ Հայրապետական ամբառնայ հայրենասէր Սրբազնութիւնդ. փափագ համօրէն ցեղիս անտես յառնել Ամենազէտի. խոնարհաբար շնորհաւորելով խնդրեմք յօժարիլ Աստուածակոչ պաշտաման, ի փառս Հայկազանց»:

Պետրոս եպիսկոպոս Սեբաստիոյ

ԵԴԵՍԻԱ. — Ի դիմաց տեղական ժողովոյ և համայն ազգայնոց՝ Խորէն Եպիսկոպոս:

ԲԱՐԲԵՐԴ. — Չմշկածագի առաջնորդ Բարթողիմէոս վարդապետ Աճէմեան:

ԲՕԹԻ. — «Բերկրալի լուրն ընտրութեան ձերոյ ի պետութիւն եկեղեցւոյ մերոյ և ձեր համաձայնութիւնն յուսալի ապագայութիւն ունեցան մեր վերայ, վասնորոյ պարտաւոր համարիմք յայտնել ձեզ թախանձալից շնորհաւորութիւն, կեցցէ՛ Ներսէս վեցերորդ յոյս և լոյս ազգի մերոյ: Ձեր նուաստ ծառայ պատուաւոր քաղաքացի Կարապետ Միխալեան Պօպօֆ»:

ՇԱՄԱԽ. — Ի դիմաց մատենադարանի ժողովոյ, Նազարեանց, Զաքարեանց, Բեճալեանց, Յովհաննէսեանց:

ՊԱՂՏԱՏ. — Փիլիպպոս եպիսկոպոս և Ազգային ժողով:

ՍԵԲԱՍՏԻԱ. — Շահինեան, Գրիմլեան, Տէրպալեան, Գաւթեան, Շամլեան, Գարաթէքէեան:

Տփղիսի Մշակ լրագրոյ մէջ հրատարակեալ է Երեւանէն մայիս 16 թուով գրուած հետագայ նամակը:

«Փառք այն թղթակցին, որ առանց կրքի, առանց եսականութեան և առանց իր մասնաւոր հաշիւներն աչքի առաջ ունենալու, անաչառապէս թղթակցում է լրագրութեան և առանց կողմնապահութեան մտրակում է հասարակութեան շահերը ոչնչացնող ցեցերին և գովում, խրախուսում է հասարակութեան հարազատ կարեկիցներին: Այսպիսի մի անկեղծ փառաց մենք արժանի ենք գտնում «Մշակի» մշտական թղթակից պ. Հայկակին, որ իր գեղեցիկ և բազմակողմանի թղթակցութիւններով գրաւել է ամենքիս ուշադրութիւնը:

«Երբ «Մշակի» թիւ 47 կարդացինք որ Պ. Հայկակը հասել է Թիֆլիս և այնտեղից շուտով կը գայ Էջմիածին, ամենքն ուրախացան և անհամբեր սպասում էին այդ յարգելի թղթակցին մի րոպէ առաջ տեսնելու և իրանց յարգանքը նուիրելու նրան: Այս ուրախալի լուրից յետոյ կայծակի արագութեամբ տարածվեցաւ երե-

---

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

90

ԽԱԶԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գ.

ԵՐՐՈՐԴ ԳԻՇԵՐ

Ես դարձեալ գաղտնիք պահեցի խորհրդաւոր մուրացկանի մասին, այնքանը միայն ասելով իմ լաւ ընկերին.

—Գուցէ միւս անգամ ես կը տեսնենք... այդ մարդը շուտով չի հեռանայ այստեղից...

Ես հաւատում էի, բոլորը հաւատում էին, ինչ որ պատմում էր առաջնորդը: Քաւոր Պետրոսը այն տեսակ առասպելական արարածներից էր, որ ընդունակ էր հրեշտակից սատանայ լինել, իսկ սատանայից հրեշտակ: Թէ բարին և թէ չարը նրա մէջ մի և նոյն ուժով էին գործում: Միայն հանգամանքներից էր կախված, թէ ե՞րբ կամ ի՞նչ դէպքերում պէտք էր ո՛րը գործ դնել: Նա աշխարհի մարդ էր, գիտէր, թէ ինչպէս պէտք էր վարվել աշխարհի հետ: Ես ինքս վկայ էի եղել շատ գործերի, որոնց մէջ նա ցոյց էր տուել թէ իր վերին աստիճանի առաքինութիւնը, և թէ իր վերին աստիճանի անգթութիւնը: Ես տեսել էի նրան բարեսիրտ, որպէս աղաւնի, և նենգաւոր, որպէս օձ: Այդ մարդը, որի հետ տարիներով ապրել էի, գործել էի, ինձ համար ևս մնացել էր որպէս մի մթին հանելուկ: Ես հասկանալ չէի կարողանում, թէ ի՛նչպէս չարն ու բարին, առանց միմեանց հետ հակառակվելու, հաշտվում էին նրա մէջ: Բայց հաւատացած էի, որ նա ամենայն անկեղծութեամբ, ամեն տեսակ զոհաբերութիւններ յանձն առնելով, եկել էր ինձ ազատելու իմ թշուառ դրութիւնից: Բայց ես կարող էի կրկին անձնատուր լինել մի մարդու, որը որքան բարի էր, նոյնքան ևս չար էր: Այդ հարցը դարձեալ մնաց իմ սրտում անվճիռ...

Դ.

ՉՈՐՐՈՐԴ ԳԻՇԵՐ

— Դու այն պատմիր, թէ ինչու են կոչում քեզ առաջնորդ և ո՞րպէս ընկար դատապարտեալների հասարակութեան մէջ, հարցրի ես չորրորդ գիշերը, երբ բաւական հանգստացել էինք ցերեկվայ ծանր աշխատութիւնից:

Առաջնորդը շարունակեց.

«Մեր անծանօթ բարբարի վարձած ձիաներով անցանք Մեղրիի դաշտը: Այստեղ ճանապարհները այն աստիճան քարքարոտ են և լեռնային ելեւէջները այն աստիճան սարսափելի են, որ անկարելի է ձիով ման գալ: Մենք ստիպված էինք մեր ձիաները փոխել և վարձել ջորիներ: Այդ խորամանկ անասունները սովոր են լեռնային քարքարոտներում ման գալ:

«Սկզբում Սանամը դժուարութեամբ յօժարվեցաւ ջորիի վրա նստել: Ղարադաղի մելիքի աղջիկը, որ սովորած էր սիգապանծ նժոյգների, կարծես, ամաչում էր, որ ստոր անասունների վրա հեծած տեսնէին նրան: «Ինձ այլ ևս ով է ճանաչում»... ասաց նա, և մի առանձին մեղմութեամբ խնդրեց ինձանից օգնել իրան, որ հեծնէ: Ես զարմացայ: Սանամը, որ ծովի նման ձիաների վրա թռչել գիտէր, ինձանից օգնութիւն էր խնդրում: Երբ փոքր ինչ առաջ գնացինք, ասաց նա.

— «Վերջին ժամանակներում շատ ուժաթափ եղայ...

Նրա ձայնի մէջ լսվում էր խորին տխրութիւն և սրտի դառն կսկիծ:

— «Դուք այս առաւօտ ոչինչ չը կերաք, ասացի նրան, - կարելի է քաղցածութիւնից լինի:

— «Ոչ... պատասխանեց նա: — Շատ անգամ, Սուրբ Սարգսի պասին, երկու կամ երեք օր ծոմ էի պահում, ոչինչ չէի ուտում, բայց երբէք ուժաթափ չէի լինում:

— «Երեւի, գետը ձեզ վրա վատ տպաւորութիւն գործեց... նկատեցի ես:

— «Ոչ: Այն մարդը շուտ վրայ հասաւ, ես դեռ բոլորովին ջրի տակը չէի գնացել, որ ազատեց ինձ: Ա՛խ, երանի թէ գիտենայի՝ ով էր այդ մարդը: Երեւում է, որ Աստուած մեզ հետ է: Նա ուղարկեց այդ մարդուն մեզ օգնելու համար:

«Վերջին խօսքերը մխիթարում էին նրան և աւելի ամրացնում էին նրա հաւատը, որը խիստ վառ էր օրիորդի մէջ:

«Չնայելով որ ջորիները դանդաղ էին ընթանում, դարձեալ մենք այն օրը անցանք բաւական ճանապարհ: Գնալով լեռների միջով, շատ անգամ ստիպված էինք անցնել այնպիսի վտանգաւոր տեղերից, ուր անձնավտանգ որսորդները միայն ոտք են կոխում, այն եւս խիստ հազիւ անգամ: Զառիվայրների դժուարութիւնները երբեմն ստիպում էին մեզ ցած իջնել ջորիներից, և ապառաժների վրայով մագլցելով, առաջ գնալ: Սանամը բոլորովին յոգնած էր, հազիւ հազ կարողանում էր իրան ոտքերի վրա պահել: Ես մի քանի անգամ առաջարկեցի բռնել նրա ձեռքից, օգնել նրան, բայց ամեն անգամ մերժում ստացայ: Նա դեռ խորշում էր ինձանից. նա այնքան հպարտ էր, որ դեռ նայում էր իմ վրա, որպէս իր հօր տան ծառաներից մէկի վրա: Ես դեռ նրա մտերիմ, անձնանուէր բարեկամը չէի:

«Երբ բարձրացանք սարերի վրա, արեւը արդէն սկսել էր թեքվել դէպի իր երեկոյեան մուտքը: Ստորոտներում օդը խեղդում էր, իսկ այստեղ ցուրտը մրսեցնելու չափ զգալի էր: Ջորիներից ցած իջանք. նստեցինք փոքր ինչ հանգստանալու: Ես առաջարկեցի օրիորդին փաթաթվել իմ վերարկուի մէջ. նա յօժարութեամբ ընդունեց, որովհետեւ վերարկու չէր առած իր հետ: Ցետոյ տուեցի նրան մի բան ուտելու. նա բոլորովին կազդուրվեցաւ և գտնվում էր բաւական խաղաղ տրամադրութեան մէջ:

«Արեւը մտաւ: Երեկոյեան վերջալոյսը հետզհետէ զրկվում էր իր պարզ-ծիրանի շառաւիղներից: Սարերի գագաթները պատած էին բոսպիտակ-ձիւնափայլ մշուշով, որը միախառնվելով երկնքի կապուտակութեան հետ, ներկայացնում էր անսահման մանիշակագոյն ովկիանոս, որի մէջ լեռների ալիքաւոր բարձրութիւնները ձեւացնում էին սքանչելի տեսարան: Օրիորդը բնութեան սիրող էր: Ես նկատեցի՝ նոյն ժամուն յափշտակված էր նա խորին հիացմունքով և նրա խոշոր աչքերը մի առանձին ոգեւորութեամբ նայում էին դէպի գեղեցիկ լեռնային տարածութիւնը: Ես նստած էի նրա մօտ: Նա դարձաւ ինձ այս խօսքերով.

— «Նայի՛ր այն նեղ հովիտին, որ հազիւ երեւում է թափանցիկ մառախուղի միջից. նայի՛ր այն բաց-կանաչագարդ խոտերին, որ պատել են նրա սիրուն տափարակը. տե՛ս այն վտակը, ինչպէս շտապով վազում է դէպի ձոր. ականջ դի՛ր, ո՛րքան քաղցր լսվում է նրա ձայնը: Ա՛խ, ո՛րքան գեղեցիկ է այդ բոլորը: Այնտեղ երեւում են հովիւների տաղաւարներ: Տե՛ս, ոչխարները վերադառնում են արօտից. ես լսում եմ նրանց ձայնը: Ահա խմբվեցան նրանք տաղաւարների շուրջը: Կնիկները դուրս եկան կթելու նրանց. փոքրիկ գառները, փոքրիկ ուլերը կռվում են կթողների հետ, թէ ինչու են խլում իրանց սնունդը:

ՐԱՖՖԻ

(Շարունակելի)

տասարդների մէջ Պ. Հայկակի Երեւան մնելու լուրը։ Ամենքն հետաքրքրվում էին մի տեսնել թէ Հայկակը ինչպիսի երիտասարդ է, բայց ի զո՛ւր, Հայկակը անցել էր էջմիածին կաթողիկոսական ընտրութեան ներկայ լինելու։ Իսկ մենք՝ Պ. Հայկակի սիրահար երիտասարդներս, ակնապէս սպասելով նրա ցանկալի վերադարձին, իսկոյն կազմեցինք մի ծրագիր և պատրաստվեցինք մեր սիրելի հիւրին մի ճաշ տալու։

Մայիսի 14ն էր։ Հրազդանի ափին խոխոտաբար բազմած գուռզ Սարդարի զբօսավայր այգում, հէնց իրա Սարդարի՝ մինչեւ ցայսօր դեռ կանգուն մնացած երկյարկանի ամարանոցի մէջ կազմած էր ճաշի երկար ու ձիգ սեղանը, որի գլուխը նստած էր մի համակրելի երիտասարդ. դա մեր սիրելի Հայկակն էր, որ փայլում էր սեղանի շուրջը շղթայակապ շարված 30 երիտասարդների բուռն համակրութիւնը։ Ուրախութիւնը ընդհանուր էր. երիտասարդները ընտիր, հիւրը Թանկագին, երգիչները քաղցրաձայն, երգերը աւուր պատշաճի և սրտառուչ։ Ամենքը սրտով միաւորված էին և բոլորի սիրտը այդ ժամին մի կերպ էր բաբախում։ Բոլոր երիտասարդները այնպէս ուրախութեան ցոյցեր էին անում դէպի Հայկակը, որ կարծես գտել էին իրանց կորցրած հարազատ եղբօրը և չը գիտէին ինչպէս իրանց կարօտը առնէին նրանից։

«Սեղանի կառավարիչ Պ. Մինաս Պանջուլովեանցը առաջարկելով մի բաժակ Ներսէս պատրիարքի կենացը, բոլորը ոտքի կանգնեցին և երկարատեւ «կե՛ցցէ Ներսէս» աղաղակելուց յետոյ դատարկեցին բաժակները և ցանկացան հետեւեալը. «տայ Աստուած որ ազգի յոյսը արդարացնի Ներսէսը, որին այսօր սրտին մօտիկ պիտի լինի մեր եկեղեցիները, այդ եկեղեցիների համար արժանաւոր քահանաներ պատրաստելը և մեր ազգային դպրոցները իր հայրական քաղցր հովանաւորութեան տակ պահպանելը։ Այս է ազգի ցանկութիւնը»։

«Կառավարիչը առաջարկեց խմել Պօլսի երիտասարդների կենացը Պ. Հայկակը կապելով ռուսահայ-երիտասարդներն էլ իրանց հետ, մի կարճ, բայց լի մտքերով, ատենաբանութիւնից յետոյ, շնորհակալութիւն յայտնեց Պօլսի երիտասարդների կողմից։ Պ. կառավարիչը բացատրելով կաթողիկոսութեան և լուսաւորչի գահը օգտակար նշանակութիւնը ցանկացաւ յարատեւութիւն և ապա իրաւունք տուեց ցանկացողներին կենացներ առաջարկել։ Առաջարկեցին հայ գրականութեան մէջ ծառայող Պ. Պ. Րաֆֆիի և Աղայեանցի կենացը, առանձնապէս Պ. Պ. Հայկակի և Սօսիէնի կենացը, ապագայ մայրերի և առհասարակ կանանց կենացը, հայ գրողների յարատեւութեան և հայ ուսուցիչների կենացը. Խրիմեան Հայրիկի և Մելքիսեդեկ սրբազանների կենացը եւայլն։ Կարծեք չը կայ որ ամեն մի կենաց առաջարկողը բացատրում էր մի համառօտ ատենաբանութեամբ իր առաջարկութեան միտքը և նպատակը։ Այս ամենից յետոյ Պ. Հայկակը բաժակը ձեռին ոտի կանգնեց և մի կարճ ատենաբանութիւնից յետոյ առաջարկեց սեղանի կառավարչի կենացը և սեղանը փակեց։

«Այս օրվայ քաղցր յիշատակը անմոռաց պահելու համար, բոլոր երիտասարդները Հայկակի հետ միասին նկարվեցին, որից մի օրինակը շուտով կուղարկվի «Մշակի» խմբագրատան Պ. Հայկակին հասցնելու համար։ Սրանից յետոյ տեղի ունեցաւ դարձեալ ուրախութիւն, զբօսանք, օրական խնդրի վրայ օգտակար վիճաբանութիւններ և զուարճալի խօսակցութիւններ։ Վերջապէս հնչեց այն ժամը, որ պիտի բաժանվէինք մեր Թանկագին հիւրից—Պ. Հայկակից, որին շրջապատեցին բոլոր երիտասարդները, սեղմեցին ամենաջերմ և անարատ զգացմունքով նրա ձեռքը և պարտաւորցրին որ մեր եղբայրական անկեղծ ողջոյնը հասցնէ Պօլիս։ Այս վերջին հրաժեշտի ժամանակ, Պ. Ա. Մելեանցը ասեց մեր սրտին մօտիկ մի քանի խօսքեր և ապա տեղի ունեցաւ, «Մնաս բարով, գնաս բարով»ը «Մնասցես բարեաւ սէր իմ սէր» երգի հետ։

ՍԵՂԱՆԱԿԻՑ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Իւլայի երկրորդ ատեան տրուեցաւ արտաքին գործոց պաշտօնատան Հպատակութեանց Դիւանի տնօրէն Ասիմ պէյի։

—

Թարբերդի կուսակալ Հասան պէյի պատուանշանը առաջին ատեան Մէճիտիյէի բարձրացաւ։

—

Աւստրիոյ կայսեր Թիկնապահ Վինտիցկրաց իշխանն՝ երեք պաշտօնակալաց և վեց ձիավարժից հետ կիւրակէ Մայրաքաղաքս կը բերեն՝ Նորին Վեհափառութեան կողմանէ Օգոստ. Սուլթանին ընծայեալ Նժոյգներն։

—

Ներքին մաքսատան շինութեան գործն՝ յոր ձեռնարկեալ էր 5-6 ամսէ հետէ, աւարտած լինելով երէկ բացուեցաւ հանդիսիւ, ի Ներկայութեան անուղղակի տրոց վերատեսուչ Էտիպ էֆէնտիի և այլ պաշտօնակալաց։ Ոչխարներ զոհուեցան և բարեմաղթութիւնք եղան Օգոստ. Սուլթանին համար։

—

Ելեւմտից պաշտօնատունը վաղը կսկսի վճարել՝ Բ. Դրան և այլ պաշտօնատանց մայիս ամսաթոշակն։

—

Ռամազանի պատճառաւ, դատարանք բաց պիտի լինին միայն շաբաթ, երկուշաբթի և չորեքշաբթի օրերը։

—

Մայրաքաղաքիս ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտօֆ՝ երէկ Բ. Դուռն երթալով՝ տեսնուեցաւ արտաքին գործոց Նախարար Ասիմ փաշայի հետ։

—

Ճէրիտէի Հավատիս կը գրէ, թէ Պետական խորհրդոյ Նախագահ Աքիֆ փաշա՝ երէկ առաւօտ կայսերական պալատը գնաց։

—

Պրուսայի Նահանգին Մէքթուպճի Րիֆաթ էֆէնտի՝ այսօր ուղեւորեցաւ ի պաշտօնատեղին։

—

Օգոստ. Սուլթանը Հազարապետութիւն և չորրորդ աստիճան Մէճիտիյէ պատուանշան շնորհեց՝ կայսերական պալատան բժիշկներէն տոքթոր Մանուէլ էֆէնտիի Իւթիւճեան, ինչպէս իւր բարձր գոհունակութեան, զոր ունեցաւ Նորին Վեհափառութիւնն, իմանալով որ լաւ դարմանած է կայսերական անձնական գանձուն Նախարար Գազազեան վսեմափայլ Յակոբ էֆէնտին, առաւօտ և երեկոյ այցելելով, ինչպէս հրամայուած էր։

Բերկրութեամբ կը հրատարակեմք այս առթիւ, թէ Վսեմ. Գազազեան էֆէնտի ապաքինած է թէև, սակայն Նորին Վեհափառութեան հրամանաւ հանգիստ պիտի առնու քանի մի օր ալ։

—

Ինչպէս ծանուցած էինք կանխաւ, երէկ կատարուեցաւ կայսերական Սուլթանիյէ վարժարանի մրցանակաբաշխութեան հանդէսն։ Վարժարանն ներքուստ և արտաքուստ շքեղ զարդարեալ էր. 1500էն աւելի երկսեռ ժողովրդեան բազմութենէ զատ՝ յորս էին ուսանողաց ծնողք, ներկայ էին Նախարարք և բազմաթիւ պաշտօնատարք. Օգոստ. Սուլթանը ղրկած էր իւր դիւանապետ Ալի Րիզա փաշան և անձնական քարտուղար Րէշիտ պէյն։ Ժամը 6ին բացուեցաւ հանդէսը՝ վարժարանին վերատեսուչ Իսմայիլ պէյի ատենախօսութեամբ և բարեմաղթութեամբք, որուն յաջորդեց Բարձր. մեծ եպարքոսին ատենախօսութիւնն, որով կհռչակէր Օգոստ. Սուլթանին բարիքն այս վարժարանին համար, փութաջանութեան յորդորներ կուղղէր առ ուսանողս, և Նորին Վեհափառութեան բարիքները կհաղորդէր։ Յետ այսորիկ, Նուագածութիւն եղաւ, և ուսանողք երիցս «Բատիշահըմ չօք եաշա» աղաղակեցին։ Մրցանակաբաշխութիւնք մինչեւ ժամը 8 տեւեց։ Հանդիսականք մինչեւ երեկոյ ճեմեցին վարժարանին պարտիզին մէջ, ուր Նուագածուաց խումբ մը կնուագէր անդադար։ Ուսումնատարներուն մէջ կգտնուէին մեր ազգայիններէն Միքայէլ էֆէնտի, Հայկ Եազըճեան էֆէնտի և Տիգրան էֆէնտի։

—

Յառաջագոյն ծանուցուած է թէ Բ. Դուռը չէ հաւանած որ Պ. Կէրօֆ մայրաքաղաքիս Պուլկարական գործակատար կարգուի։ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ հետեւեալ կերպով կը պատմէ այս մերժման պատճառը։ Պուլկարիոյ յեղափոխութեան ժամանակ այսինքն 1876 ին, Պ. Կէրօֆ Փիլիպէի Ռուսական հիւպատոս էր և անդամ Պուլկարական յեղափոխական մասնաժողովոյ, որ Պուքրէշի մէջ կը գումարէր, Նորա հօրը նախագահութեամբ։ Փիլիպէի մահմետական ժողովուրդն այն ատեն կը նկատէր զՊ. Կէրօֆ՝ իբր յեղափոխական շարժման գրգռիչներէն մին և գաղտնի տնօրէն. այս շարժումն, ինչպէս յայտնի է, Օթլուք-քէօյի և Ավրաթ-Ալանի կոտորածովը սկսաւ։ Պ. Կէրօֆ ծնած է այս վերջին գիւղն։ Փիլիպէի հրդեհին գիշերը, երբ քաղաքին հինգ կողմերէն կրակ ձգուած էր, բայց առաջքն առնուեցաւ առանց մեծ վնաս պատճառելու, Պ. Կէրօֆ անյայտ եղաւ։ Հրձիգներէն մէկը դտնուեցաւ որ ժողովրդեան կատաղութենէն ազատելու համար, իւր ամբողջ ընտանիքը ջարդելէ յետոյ, ինքզինքն սպաննեց։ Քանի մը օր յետոյ, Պ. Կէրօֆ Կ. Պոլիս եկաւ և Իկնաթիէֆ զօրավարին մարդոց մէջ էր։ Յայտնի է թէ այս յիշատակներ կենդանի են դեռ Բ. Դրան մէջ, բայց զարմանալին այն է որ ինչպէս Պ. Զանքօֆ այս տեսակ ընտրութիւն մ'ընել ուզած է, լաւ ճանչնալով Պ. Կէրօֆի անցեալ արարքներն, որք մինչեւ իսկ Անգլիոյ խորհրդարանին մէջ վիճաբանութեան առարկայ եղած են։

—

Անգլիական դեսպանատունը ծանուցագիր մը տուաւ արտաքին գործոց նախարարութեան, խնդրելով որ սեւէ փոփոխութիւն չըլլի Սեւ ծովու եզերաց ապաստարաց կայարանի կանոնագրոյն մէջ, ուսկից գոհ են բոլոր կառավարութիւնք։ Միւս դեսպանատունք ալ նոյն իմաստով ծանուցագիր պիտի տան Բ. Դրան։

—

Մայրաքաղաքիս Թատրոնաց քննիչ Հիլմի էֆէնտիի մէկ տեղեկագրին վրայ, ոստիկանութիւնն արգիլեր է Լէպլէպիճի Հօրօր, Արիֆին Հիլլէսի և Քէօսէ Քէհեա Թուրքերէն օպերաներու ներկայացումն։ Ըստ տեղեկագրին, այդ խաղերը բարեխօսելի մասեր կը պարունակեն և գրաքննութեան պիտի ենթարկուին։

—

«Սօսիէթէ Ժէնէրալ Օթօման» Պանքային տնօրէն Պ. Սալոմոն Ֆէրնանտէզի դուստրը, Օր. Ֆոռին, նախընթաց օրը մեծ հանդիսիւ ամուսնացաւ ի Բերա, Սելանիկի երեւելի վաճառականներէն Պ. Լոժէն Պաժօնայի հետ։ Բազմաթիւ հրաւիրելոց մէջ կային դեսպանք, դեսպանուհիք և հայազգի քանի մը երեւելի ընտանիքներ։

—

Վիէննայէն մամուլը հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ տեղւոյն կէս պաշտօնական լրագիրք կը հերքեն այն զրոյց, թէ մայրաքաղաքիս աւստրիական դեսպանը պիտի փոխուի։

—

Ջրամբարաց վերանորոգման յանձնաժողովն՝ որոյ կազմութիւնը ծանուցինք, նախընթաց օրն իւր առաջին նիստն ըրաւ Քաղաքապետական պաշտօնատան մէջ, և մասնախումբ մը կազմեց որ պաշտօն ունի շինութեանց և յանձնաժողովոյ որոշմանց գործադրութեան վրայ հսկել։ Շինութիւնք պիտի սկսին, երբ ծախուց գումարն յանձնուի, և մեծ փութով առաջ պիտի տարուին, այս ամառ ջրոյ նուազութեան առաջքն առնելու համար։ Շինութեանց ծախքը 6000 ոսկի հաշուուած է, որոյ 1000 ոսկին արդէն յանձնաժողովոյ տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուի։

—

Այս չորեքշաբթի առաւօտ սեկի վաճառական Ֆօթի անուն յոյն մը Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ փողոցէն անցած պահուն, յանկարծ մարդ մը ետեւէն վրան յարձակելով, դանակի ուժգին հարուած մը տուաւ. մարդը, մէջքէն ծանրապէս վիրաւորեալ, գետին ինկաւ։ Անցորդներէն ոմանք վազեցին ոստիկանութեան իմաց տալու, մինչ այլք մօտակայ դեղարանը տարին վիրաւորեալն, ուսկից, Նախնական դարմաններէ յետոյ, իւր տունը փոխադրել տուին։ Երբ ոստիկանք հասան, չարագործն արդէն խոյս տուած էր և ցարդ չէ գտնուած։ Վիրաւորեալը նոյն երեկոյին մեռաւ և թաղեցաւ երէկ։ Կը պատմուի թէ այս մարդն ահագին հարստութիւն դիզած էր և հոյակապ տուն մը ունէր Թէրապիայի մէջ։ Շատ տարիներէ հետէ ամուսնացած էր, կինը ողջ է և զաւակներ ունի որոց անդրանիկն 25 տարեկան է. կըսուի թէ խառնադնաց կեանք մը վարել սկսած էր, երկու հոմանի ունէր, և ուրիշ մանկամարդ աղջկանց հետ յարաբերութիւն հաստատած էր, դրամի զօրութեամբ։ Հաւանական է որ իւր սիրոյն զոհ գնացող այս աղջկանց մէկուն հօր կողմէ վրէժխնդրութիւն մը շարժառիթ եղած լինի այս սպանութեան։

Այս առաւօտեան Օսմանլը ալ կը գրէ թէ Ֆօթի վերջին շունչը տուած վայրկենին ըսած է թէ «Հաւ անուն վաճառականի մը կողմէ վարձուած էր գլխս սպաննողն»։

—

Միտիլլէնէն կը գրեն առ Մօնիթէօր թէ տեղւոյն Նախնական դատարանին նախագահ Խրիսթաքի էֆէնտի, որոյ ձեռբակալումը գրած եմք, առաջին հարցաքննութենէ մը յետոյ ազատ թողուեր է, անպարտութիւնն հաստատուելով։ Բայց Խրիսթաքի էֆ. հրաժարական տուեր է պաշտօնէն։

—

Յունաց պատրիարքական տեղապահին հրամանաւ, առանձնաշնորհմանց խնդրոյն կարգադրութեան առթիւ Իզմիրի մէջ հանդիսաւոր պատարագ մատուցուեր է։

Պատրիարքական ընտրողական ժողովոյ մէջ Իզմիրի Թեմին կողմէ պատուիրակ ընտրուեր է մայրաքաղաքիս փաստաբաններէն Պ. Միլթիատիս Ժաքօպ։

—

Իսթէրն Թէլէկրաֆի հեռագրական ընկերութիւնը կայսերական հրովարտակաւ ստացած արտօնութեան համեմատ, Թէնէտօս-Սելանիկէն մինչեւ Լէմնօս կղզին ընդծովեայ հեռագրական Թել մը պիտի հաստատէ ի մօտոյ։

—

Այս օրերս Պոլսոյ մեծ շուկային մօտերը կատղած շուն մը սատկեցուցին, որ չորս հոգի խածած էր. երկուքը ծանրապէս վիրաւորուած են և Պոլսոյ հիւանդանոցը կը դարմանուին. երրորդը փոքր աղջիկ մ'է որ ոստիկանութեան հիւանդանոցը տարուած է, և չորրորդն աղուական ընտանիքէ երիտասարդ մը որ տանը մէջ կը դարմանուի։

—

Անգլիացի Տիկին Սդրանկֆօրթ Պրուսայի ջերմուկներէն մայրաքաղաքս վերադարձաւ։ Նոյնպէս մայրաքաղաքս եկան Ճիտաէէն՝ Շէրիֆ Ապտուլլա փաշայի որդի Շէրիֆ Մէհմէտ փաշա, Պաղտատի դատական քննիչ Րէշիտ պէյ, Սամսայի զինուորական հրամանատար Տաքիր փաշա և Հալէպի անգլ. հիւպատոս Պ. Հէնտէրսըն։ Այս վերջինն եռամսեայ արձակուրդով Անգլիա կ'ուղեւորի անձնական վատառողջութիւնը դարմանելու։

—

Արքունի բժշկական վարժարանի դեղագործաց տարեկան հարցաքննութիւնք, որ շաբաթէ մը հետէ կը կատարուէին, աւարտեցան երէկ։ Այս քննութեանց մէջ առաջին մրցանակ ստացան հայազգի յառաջադէմ ուսանողներէն Մարտիրոս Հովիւեան, Կարապետ Վարդանեան, Յակոբ Թէրզեան, Լեւոն Տէօէեան և Կարապետ Պէօպէլեան էֆէնտիները։

—

Փիլիպէի Հիլալ լրագիրն կը ծանուցանէ, թէ Արեւելեան-Ռումէլիի այլ և այլ հասարակութեանց կրթութեան յատկացեալ 40-50 հազար լիրային ամենամեծ մասն Պուլղարաց կը տրուի, և մահմետական՝ յոյն և այլ ժողովրդոց՝ տարին 3-400 լիրա բաժին կը հանուի իբրեւ նպաստ, մինչդեռ նահանգին օրէնքը կտրամադրէ, որ իւրաքանչիւր ժողովրդեան Թուոյն և վճարած տրոց համեմատութեամբ բաշխուի կրթական գումարն. և թէ Փիլիպէի և Իսլիմիայի բարձրագոյն վարժարանաց մէջ յորս 1000էն աւելի պուլղար ուսանողք կան, երեք մահմետական աղայք կգտնուին, և կառավարական ծախիւք Եւրոպա ղրկուած ուսանողաց մէջ և ո՛չ մէկ մահմետական տղայ կտեսնուի. և թէ՝ յիշեալ երկու վարժարաններն մտնել ուզող մահմետական տղայոց համար պայման դրուած է պուլղար լեզուն գիտնալ։

—

Դատական պաշտօնատան գործակալներէն 60 տարեկան անձ մը երէկ յանկարծ ինկաւ մեռաւ՝ Պաղչէ-գափուի պահականոցի դիմացի ծխավաճառէն ծխախոտ գնած ժամանակ։

—

Երէկ Սելանիկ շոգենաւով Սամսուն ուղեւորեցան 28 չէրքէզ գաղթականք։

—

Մարսիլիոյ Թղթաբեր շոգենաւն երէկ գիշեր եկաւ. ժամը 7 ին և Թրիէսթի շոգենաւն ժամը 6 ին անցան Տարտանէլէն։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

(Այս օրուան)

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Սոֆիա, 18 յունիս

Քամպօճի (Հնդկաչինական Թերակղզի) Թագաւորը Ֆրանսայի յանձնեց իւր Թագաւորութեան ամբողջ վարչութիւնը. ինք տարեկան Թոշակ մը պիտի ստանայ։

Լոնտոն, 19 յունիս

Անգլիոյ պանքան իւր դրամազեղչն % 2 որոշեց։

Լոնտոն, 19 յունիս

Անգլիոյ պանքային շաբաթական հաշուեկշիռն նախորդ շաբթուան հաշուեկշռոյն հետ բաղդատմամբ հետեւեալ տարբերութիւնը ցոյց կուտայ։

Պատրաստ մետաղադրամ. —	
Յաւելումն. — Անգլ. ոսկի.	266,000
Պանքնօթք ի պահեստի —	
Յաւելումն. Անգլ. ոսկի.	549,000
Փոխանագիրք և այլ Թղթեր —	
Յաւելումն. Անգլ. ոսկի.	71,000

Պահեստի դրամոց համեմատութիւնն յանձնառութեանց հետ 46 7/8 %։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 6 Յունիս

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	դհկ.	8 35 1/2
Պօրսային գոցուելէն վերջը	«	8 35 1/2
Երէկ Բերայի մէջ		—
Առաւօտուն բացուեցաւ	«	8 36
Բարձրագոյն գին	«	8 36
Նուազագոյն	«	8 36
Կէս օրին	«	8 36
Փոխառութիւն 1863	Ֆր.	56
» 1865	«	50 50
» 1869	«	45 50
» 1873	«	41
Պօն տիւ Թրէզօր	Անգլ. լիրա	16 50
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	42 75
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	367

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգ. ոսկի	3 30
Քրէտի Ժէնէրալ	Օսմ. լիրա	7 18
Պանք տը Քօնս. (գուբ. կտր.)		6 32
Սօս. Շանժ է վալ	Օսմ. լիրա	3 30
Թրամուէյ	« «	292 1/2
Ինիւֆիէ. Եգիպտական		65 10
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		64 27 1/2
Գիշերը գործ չեղաւ		—
Այս առտու բացուեցաւ		64 25
Կէս օրին Նոյն գին		—

Ընթացք դրամոց

Օսմ. ոսկի	Ղշ.	100—
20 Ֆրանքնոց	«	87 34
Անգղ. ոսկի	«	110 7
Քրիմից	«	51 10
Բօլ Էմբերիալ		90 5
Ռուսկի Թղթադրամ	«	8 99
Թալէր	«	—
Ֆիօրին	«	9 2
Մէճ. արծ. (տարբ.)	«	108 7
Հինգնոց	«	102 30
Մէթալիք	«	100 10
Պղինձ	«	780 —
Թղթադրամ	«	— —
Վեցնոց	«	103

(ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ)

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն 19 Յունիս ժամ 5 վ. 15 երեկոյ

Անգ. Քօնսօլիտէ գոցուեցաւ	99 15/16
Օսմ. « բացուեցաւ	8 1/8
« « գոցուեցաւ	8 1/8
Օսմ. փոխառութիւն 1865	10 1/4
« « 1869	9 1/8
« « 1871	65 3/4
« « 1872	16
« « 1873	8 1/8
Փոխառ. 1877	77 3/4
Պանք Օթօման	15 3/4
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	90 1/8
Եգիպտ. միացեալ (ինիւֆիէ)	59 1/4
« առանձն. (բրիվիլէժիէ)	84 1/2
Տայրա Սանիէ	58 1/4
Տօմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ)	82 1/2
Հունգ. պարտաթուղթ 1877	103 1/4
Փոխանակ. Բարլինի վրայ	—

Վիէննա 19 Յունիս ժ. 4 երեկոյ

Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ	122
Օսմ. Երկաթուղի	20 20

Բարիզ 19 Յունիս ժ. 3 վ. 45 երեկոյ

Ֆր. Ռանթ 4 1/2 % բաց	108 12 1/2
« « 3 % բաց	78 40
Օսմ. Քօնս. բացուեցաւ	8 22 1/2
» « գոցուեցաւ քրն. կտ.	8 20
Օսմ. փոխառութիւն 1863	—
« « 1865	50
« « 1869	46
« « 1873	41
Օսմ. Երկաթուղի	42
Օսմ. Րէժիի բաժնեթուղթք	548 75
Պանք Օթօման	650
Գրէտի Լիօնէ	553 75
» Ֆօնսիէ	1335
Բաժնետոմս Լիօնի (կուբ. կտր.)	1225
Սուէզի ջրանցք	2007 50
Ռուսական 5% 1877ի	98
Իտալական Ռանթ	96 90
Արեւ. Ռուս. (Ռիւս Օրիան.)	—
Եգիպտական միաց. գոյ (իջած)	296 25
Սպանիական (արտաքին)	61 1/8
Բրիօրիթէ Թիւրք	370
5 % Հելլենական	—
Չէք Լօնտրայի վրայ	25 20

([illegible])

ԼԱՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԸ. —Անոնք որ արեան Թանձրութիւն ունենալով, այդ պատճառաւ, գլխու, Թոքի, և այլ անհանգստութիւններ կ'զգան և արիւներթութիւն կունենան յաճախ, կրնան իրենց առողջութիւնք դարմանել մաքրողական աժան դեղով մը։ Լաւագոյն միջոցն է գնել Ռ. Պրանդքիմիագէտին Զուիցերիական դեղահատներն որք կը վաճառին բոլոր դեղավաճառաց քով, տուփը 6 ու կէս ղրուշի։

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Թուրքիոյ բոլոր քաղաքաց համար, Կ. Պոլիս, Կալաթա, Եուսուֆ Իզզէտտին խան, Պ. Ժ. Հ. Ռիէքէնօֆի վաճառատունը։ Կը գտնուի նաեւ ԳԸԼխաւոր դեղավաճառաց խանութները։

ԱՆԾԱՆՕԹ ԼՈՅՍ ՄԸ Ի ԶԱՐՍԱՆՃԱԳ

—

Բերրի (Զարսանճագ) 18 մայիս 1884

Լուսեղէն զարմանալի երեւոյթ մը կը տեսնուի Բերրիի մօտերը, պատճառն անծանօթ է ցարդ։ Կը պատմէին ինձ ամեն անգամ երբ հոս կը հանդիպէի, բայց կարեւորութիւն չի տալով մասնաւոր հետաքրքրութեամբ չէի դիտեր։ Սակայն վերջապէս չկրնալով դիմանալ ամեն կողմանէ յայտնուած զարմանաց ու տարաձայնուած գաղափարաց, հարկ համարեցի յատուկ ուշադրութեամբ քննել այդ երեւոյթն և բազմիցս կրկնելէ յետոյ փորձերս, նկարագրելու արժան բան մը գտայ։

Զարսանճագի կեդրոնավայր Բերրի գիւղաքաղաքէն երկու հազարամեթր հեռու ճիշդ դէպ ի հարաւային արեւելեան կողմը Հօչէ անուն գիւղին մօտերը Օրօր կամ միւս Դպըլ գետակին ձախ եզերքը ապառաժուտ տեղւոյ մը վրայ ամեն գիշեր աստղի պէս պլպլացող և մէկ մեղրամոմի արձակած ճառագայթի չափ լոյս մը կ'երեւայ անյիշատակ ժամանակներէ հետէ։ Անհնար եղած է ցարդ, բազմաթիւ փորձերու հակառակ, գտնել ճիշդ նորա տեղը, զի հանդիպակաց կ'երեւի, իսկ մօտենալուն պէս կը կորսուի։ Լոյսն երբեմն երկուքի կը բաժնուի, և քանի մը րոպէ զնին դարձեալ կը միանայ, դարձեալ կը բաժնուի, և յաջորդաբար, ամենէն աւելի միացեալ կը մնայ։ Կը շրջի երբեմն, բայց ոչ արագ կամ հեռանալով իւր տեղէն ընդձիգ, այլ երբ քան մեծը տարածութեան վրայ։ Լուսնոյ լուսով չը նշմարուիր որոշակի, իսպառ մութին կը փայլի պայծառ։ Ամեն գիշեր կ'երեւի, և բացառութիւնը յարգելով երբեմն միայն երեւան չգար, մինչ մթնոլորտին մէջ զգալի փոփոխութիւն չէ արգիլըն, վասն զի երէկ որ կ'երեւէր, չէր տարբերէր այսօրէն, և յայտնի չըլլար պատճառ այս փոփոխակի բացակայութեան ալ։ Անհնարին է ցորեկ առեն նշմարել հետք մը այդ լուսոյն, միայն այսքանն ստոյգ է որ ապառաժէ ի զատ ոչինչ կայ այն տեղեր որոց վրայ կը պլպլայ լոյսն ի գիշերի և կը վերնայ հետակորոյս։ Իւր շրջակայքը չկայ այնպիսի բան մը որ ծնունդ տայ փոսփորային երեւոյթի մը, զի որպէս ըսինք, լոկ ապառաժ է սեպաձեւ։ Տէրունիք տեսած են այս լոյսն իրենց մանկութենէն ի վեր և լսեր են իրենց նախնիքներէն ազգէ յազգ։ Եւ ի՞նչ նիւթ արդեօք կրնայ այսքան անհատնում փոսփոր արտադրել անհաշիւ ժամանակներէ ի վեր, մինչ ընդհակառակն ապառաժ և եթ կը գտնուի լոյսին տեղը. ոչ մի փորձ, ոչ մի ձեռնարկ, ոչ մի քննութիւն յաջողած է ստուգել լուսեղէն այս երեւոյթին պատճառը, թէպէտ զանազան անձինքներէ փորձուեր է, ի մէջ որոց ես ալ իմ կարեաց չափ ջանացի, բայց միւսներէն աւելի յաջող չեղայ։

Ժողովրդեան մէջ այս տեսակ երեւոյթներն գերբնական համարելն սովորական է միշտ, իսկ երբ սուրբի մը կամ մարտիրոսի մը նշխարաց մատուռի ու եկեղեցւոյ հետքեր ալ ենթադրուին այդպիսի տեղեր, այն ատեն բոլորովին հրաշքի արդիւնք կը համարուին, որպէս Ներկայ լոյսն, սակայն որովհետեւ մերթ չերեւիր, ու միշտ միեւնոյն տեղը չմնար անշարժ, կը վարանի ժողովուրդը վճռել նորա գերբնականութիւնը առանց այդպիսի պատճառի և բնական տարբեր պատճառ մը ընծայելով եթէ ամեն ոք ալ չուզէ հաւատալ այդմ, սակայն դեռ ոչ ոք գիտացաւ ստոյգ պատճառն, որ անշուշտ լինել պարտի, զի չէք ինչ առանց պատճառի։

Արեւելքի ընթերցողք կարդալով ներկայ նկարագիրն, հաւանօրէն պիտի հետաքրքրուին, իսկ մենք կը խնդրենք որ իրենց տեսութիւններն յայտնեն հրապարակաւ Արեւելքի միջոցաւ։ Ահա նիւթ մը լուսաբանութեամբ զբաղողներու։

Մարկոս Նոբանեան

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Առ ընտիր տեսակէն և հասունցած կեռասներ, կոթերուն ¾ մասը կտրէ և կեռասները դի՛ր պաղ ջրոյ մէջ ուր պէտք է մնան կէս ժամու չափ: Յետոյ քամէ բարակ կտաւով մը և պտուղը կշռէ · իւրաքանչիւր քաշ կեռասին համար 100 ական կըրամ շաքար առ, և շաքարը լու մը եփ հանէ · եռացած պահուն, կեռասը մէջը խառնէ, թող երկու երեք անգամ եփ ելնէ և փրփրահանով կամաց մը խառնէ: Յայնժամ կրակէն վար առնելով, սպասէ որ պաղի, և կեռասի հատիկներն հանէ փրփրահանով, շիշերու (բօգալ) մէջ դիր և մէկ քաշ կեռասին վրայ մէկ լիտր օղի լեցուր · ապա շիշին մինչեւ բերանը շաքարին օշարակը լեցուր · այս խառնուրդք խառնէ և շիշին բերանը գոցէ սունկէ խցանով մը: Զմեռուան համար ախորժահամ ուտելիք մը կունենաս: Այս կերպով պատրաստուած կեռասները կրնաս, ի վերջէ, համեմել նաև սակաւ ինչ կասիսով (Բուրժէ):

ԱԶԳԱՆՈՒԷՐ
ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս, 1884, յունիս 5

Ազգանուէր Հայուհեաց Ընկերութեան Կեդր. Գործ. Ժողովս բերկրութեամբ կը ծանուցանէ Ձեր Պատուագրի միջոցաւ թէ Պրուսայի Ազնիւ Տիկնայք և Օրիորդք այս անգամ Ընկերութեանս Մասնաճիւղ մը կազմած են, որոյ վարիչ ընկերուհեաց անուանքն են

Ազնուափայլ Տիկնայք
Թագուհի Պետիկեան Ատենապետ
Զապէլ Կ. Յօնէլեան Ատենադպիր
Սրբուհի Նավրուեան Գանձապետ
Հերիքնա Փափազեան Համարակալ
Մեծօրհնեալ Գույումճեան Խորհրդական
Ազն. Օրիորդք Վիրգինիա, Բերուզ, և Նուեմզար Նավրուեան, Դիւանադպիրք

Սոյն Գործ. Մասնաժողովոյ փութաջան եռանդն [illegible] աւուր մէջ բաւական գոհացուցիչ արդիւնք մը ձեռք բերած է, յոյս կուտայ մեզ թէ ապագային լիուլի պիտի վայելեմք նորա յարատեւ գործունէութեան արդիւնքն, ի յառաջդիմութիւն Ազգ. Հայուհեաց ձեռնարկին, և ի զարգացումն գաւառացի Հայ իգական սեռի դաստիարակութեան:

Այս առթիւ Կեդր. Գործ. Ժողովս ջերմապէս կը յանձնարարէ Պրուսայի և շրջակայից բոլոր ազգասէր Տիկնանց և Տեարց, որպէս զի իրեանց Նուէրներն կամ բաժնեգիններն հաճին յանձնել յիշեալ Մասնաճիւղին, որոյ կազմակերպութիւնն Կեդր. Գործ. Ժողովէս պաշտօնապէս վաւերացեալ լինելով, պարտ է գործել յօգուտ և ի նպաստ ընկերութեանս:

Կանխաւ մատուցանելով առ պատուարժան խմբագրութիւնդ մեր ջերմ շնորհակալեաց հաւաստին ·

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Կեդ. Գործ. Ժողովոյ
Ազգանուէր Հայուհեաց Ընկերութ.
Ատ. ժմ. Ատենադպ. Ատենապետ
Ա. Գ. Հայէնց Տ. Մ. Մաճկոնեան

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Առաջին կարգի վաճառատուն մը, որոյ արտադրութիւնք կարեւոր գործոց նիւթ կընծայեն ի Թուրքիա, կը փափագի ներկայացուցիչ մը ունենալ Կ. Պոլսոյ մէջ: Ասոր վերաբերեալ ո՛և է ծանօթութիւն առնալու համար, դիմել Կալաթա, Քարաքէօյ, Խոթէրն Աժանսին գործակատարութեան ի Տէյիրմէն խան:

Տէրխատտէն Բէնտէրէն օրասընտան հէլէն Խըլաննամ

Սարֆիյաթը տախլիյէ իչիւն մէմալիքի մահրուսէյի շահանէնին պիր խալէլէսինէն տիկեր խալէլէսինէ նագլ օլունան թիֆթիք մահսուլաթընըն նէ միգտարտա վէ նէ մուգտէրտէ հիչ պիր բէսմի կէօմրիւքլէ մուգայէսէ օլմամասը վէ փագաթ մէմալիքի էճնէպիյէյէ իչիւն չըգարըլաճագ օլուր իսէ [illegible] շահի մեւթապլիք մէ չէրէֆսատիր պույրուլտուղը թէպլիղարըն մաալիմի օլմագ իւզրէ իլան քէյֆիյէթէ իպթիտար գըլընըր:

7 Հազիրան 1884

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

«Մասիս» բազմահատոր երկասիրութիւնը որ մինչեւ ցարդ 20 դահեկանի գնով ծախուեցաւ, ընթերցասէր հասարակութեան աւելի դիւրամատչելի լինելու համար, այս անգամ որոշուած է հասը 13 դահեկանի վաճառել:

Այս գեղեցիկ առիթէն օգտուել ցանկացողք պէտք է դիմեն ի Ղալաթիա.

Առ Մ. Տէօքմէճեան էֆէնտի, «Արեւելք»ի խմբագրատունը և դարձեալ Յ. Արշակ և Ե. Վրոյր էֆէնտիներու Թղթավաճառանոցը: Իսկ ի Պոլիս Յ. Զէնճիրճեան և Յ. Գավաֆեան էֆէնտիներու գրատունը և կամ Զ. Կ. Թորոսեան էֆէնտիի Թղթավաճառանոցը, Մաքսին կարգը:

ԲԺԻՇԿ ՏԻԳՐԱՆ ՓԷՇՏԻՄԱՃԵԱՆ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՊԱՏՈՒԱՍՏՄԱՆ

(Պատկերազարդ և փայլեցուցեալ հատոր մը)

Կը վաճառուի Պոլիս, Գավաֆեան գրատունը, Կալաթա Արշակ Էֆէնտիի Թղթավաճառանոցը և Բերա Լորէնծ և Քայլի գրատունը: Գին 35 դահեկան:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսերէն լեզուի
ԱՆԻ ՈՃՈՎ
Երկասիրեաց Թովմաս Թերզեան
Ա. ԵՒ Բ. ՄԱՍԵՐ

Երկրորդ տպագրութիւն, ընդարձակ յաւելուածովք բայից վրայ ·

Ա. Հատորը 6 ½ ղր. և Բ. հատորը 5 ½ ղր.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՀԵՔԹՈՐ ՄԱԼՕՑ

ԸՆՏԱՆԵԶՈՒՐԿ

ՎԷՊ ՍՐՏԱԳՐԱՒ ԵՒ ՀՐԱՀԱՆԳԻՉ
ՊՍԱԿԵԱԼ Ի ՃԵՄԱՐԱՆԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ
Թարգմանութեամբ Կ. Ս. ԻԹԻՒՃԵԱՆԻ
ՀԱՏՈՐ Ա.

Կը գտնուի Մասիսի գրասենեակն և ամէն հայ գրավաճառաց քով. ևս և Գահճէ դարու Ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ աղաներուն խանութները: գին 7 ½ ղրուշ:

Նոյն տեղերը կը վաճառուին նաև

Սկզբունք Քաղաքական Տնտեսութեան	ղրշ. 6
Կորսե Մարդոյ Երգարանը, 2 հտ.	12
Ամուսնութեան Փորձէ	6
Մարտէլլոսեան	7 ½
Ցերէկը ի Լոնդոն	7 ½

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հայկական գեղագրութեան «Փարիզեան տպագրութիւնն» ժամանակէ մ՚ի վեր սպառած լինելով այս անգամ նորա զգալի պակասն լեցնելու առաջադրութեամբ հրատարակուած է «Հայկական գեղագրութիւնն» յորում համփոփուին գործածական և զարդարուն ամէնտեսակ գրեր նաև ֆրանսերէն զանազան տեսակ գրեր՝ իբրեւ յաւելուած:

Հակառակ թղթին ազնուութեան և վիմագրութեան մասին տարուած մեծ խնամոյ՝ խիստ աժան գնով կը վաճառուի 5 ղրշի:

Կը գտնուի մանաւորապէս Արամեան և Գավաֆեան գրատուններն:

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

Ցանկ

Բովանդակութիւն. — Համառօտ պատմութիւն Քաղաքական տնտեսութեան. — Ապերջանիկ Նրանիկ. — Կատուի մը յիշատակը. — Տաղարան. — Զուհաճեան և Յակոբեան:

Պայմանք Բաժանորդագրութեան.

Մայրաքաղաքիս համար դհ. 20
Օտար երկրաց և գաւառաց համար « 26

Հասցէ՝ Արամեան տպարան կամ Հավուզլու խան:

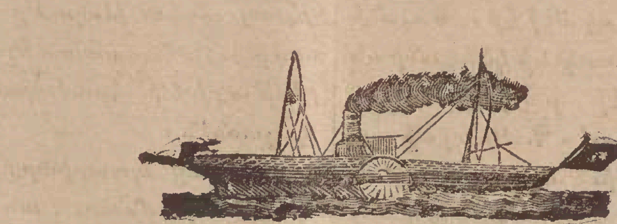

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1884 ՅՈՒՆԻՍ ԱՄՍՈՅ

(Բաց է կիրակէ օրերէն) Եւրոպական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւոց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Վ.		Թ.
11	Ենիմահալլէ Մէգարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	34
11 35	Ենիքէօյ Ըսթենիա Միրկեօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պեպէք (Առնաւուտքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	19
12	Ռ. և Ա. Գավաք Ենիմահալլէ Մէգարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	32
12 50	Ենիքէօյ Ըսթենիա Միրկեօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պեպէք (Առնաւուտքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	21
1 30	Ենիմահալլէ Մէգարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Ըսթենիա Միրկեօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պեպէք)	20
2 05	Ենիքէօյ Ըսթենիա Միրկեօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պեպէք (Պեպէքի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի բաց ի ուրբաթ օրերէ)	28
2 45	Ենիմահալլէ Մէգարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Քիրէճպուրնու Թարապիա Ենիքէօյ Ըսթենիա Միրկեօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պեպէք (Պեպէքէն մեկնող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	34
4 15	Ենիմահալլէ Մէգարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Ըսթենիա Միրկեօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ: Այս շոգենաւը Ռամազանի երկրորդ օրէն սկսեալ ժամը 5ին պիտի մեկնի Ենիմահալլէէն:	32
6 15	Ենիմահալլէ Մէգարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշապահչէ Ենիքէօյ Միրկեօն Գանլըճա Ռ. և Ա. Հիսար Գանտիլլի Առնաւուտքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Օրթաքէօյ Գուզկունճուք Պէշիքթաշ Իւսկիւտար	25
8 15	Ա. և Ռ. Գավաք Ենիմահալլէ Մէգարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Միրկեօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ (ուրբաթ օրերը Ըսթենիա պիտի հանդիպի)	20
10 —	Մէգարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Ենիքէօյ Միրկեօն Ռ. Հիսար Առնաւուտքէօյ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	28

Առնաւուտքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւոց ժամերը

10 30	Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	21
11	Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	33
11 35	Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	28
12 10	Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ	22
1	Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	33
1 30	Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ	23
2 15	Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	19
3	Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	23
3 45	Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ	19
10 50	Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	19
11 10	Պեպէքէն ուղղակի կամուրջ	25

Ասիական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւոց ժամերը

10 45	Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Գապաթաշ	22
11 30	Պէյգօզ Բաշապահչէ Ռ. Բաշամահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլիի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	23
11 50	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք	25
1	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք	2
1 30	Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշապահչէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլիի նաւամատոյցը Գանտիլլիէն մեկնող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Իւսկիւտար)	17
2 30	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Իւսկիւտար (բացի ուրբաթէն)	33
3 30	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Պէշիքթաշ	2
4 15	Պէյգօզ Բաշապահչէ Ռ. Բաշամահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք: Այս շոգենաւը Ռամազանի երկրորդ օրէն սկսեալ ժամը 5ին պիտի մեկնի Ենիմահալլէէն:	22
8 45	Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշապահչէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Իւսկիւտար (ուրբաթ օրերը Ռ. Բաշամահալլէ)	21
10 25	Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ	23

(Բաց է կիրակէ օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

1	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Առնաւուտքէօյ Ռ. Հիսար Միրկեօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէգարպուրնու Ենիմահալլէ	34
1 30	Գապաթաշ Իւսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյի Չէնկէլքէօյ Առնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկեօն Ենիքէօյ Բաշապահչէ Պէյգօզ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէգարպուրնու Ենիմահալլէ	25
2 30	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկեօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէգարպուրնու Ենիմահալլէ	32
5 —	Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկեօն Ըսթենիա Ենիքէօյ Պէյգօզ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէգարպուրնու Ենիմահալլէ և Գավաքներ	20
6 45	Իւսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյի Չէնկէլքէօյ Առնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկեօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ	21
8 15	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Առնաւուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկեօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէգարպուրնու	28
9 45	Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկեօն Ըսթենիա Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէգարպուրնու Ենիմահալլէ	32
10 30	Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկեօն Ըսթենիա Ենիքէօյ Թարապիա Քիրէճպուրնու Պէօյիւքտէրէ Մէգարպուրնու Ենիմահալլէ	17
11 10	Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէգարպուրնու Ենիմահալլէ	20
11 30	Պեպէք Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկեօն Ըսթենիա Ենիքէօյ	25

Կամուրջէն Առնաւուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

10 30	Ուղղակի Պեպէք	22
12 30	Ուղղակի Առնաւուտքէօյ	33
1	Ուղղակի Պեպէք	23
1 45	Ուղղակի Առնաւուտքէօյ	19
2 30	Ուղղակի Պեպէք	23
3 15	Ուղղակի Պեպէք	19
9 50	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար (Վոսփոր եկող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	19
10 25	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պեպէք	25
11 5	Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պեպէք (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	21
11 45	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պեպէք	28
12 —	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ	25

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

11 20	Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյի Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Պէյգօզ Ենիքէօյ	21
12 25	Ուղղակի Գանտիլլի	2
12 45	Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյի Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Ենիքէօյ (բաց ի ուրբաթ օրերէ)	28
1 55	Ուղղակի Գանտիլլի (բացի ուրբաթ օրերէ)	33
2 45	Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյի Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշապահչէ Պէյգօզ (ուրբաթ օրերը Ռ. Բաշամահալլէ)	25
2 55	Ուղղակի Գանտիլլի	
9 25	Գապաթաշ Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյի Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի (Գավաքներ գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	23
10 15	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բիֆամթըբաշը Բաշապահչէ Պէյգօզ Թարապիա Մէգարպուրնու Գավաքներ	34
10 40	Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյի Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլիի Ռ. Հիսար (Գանտիլլի նաւամատոյցը Պէյգօզի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	33
11 10	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Ռ. Բաշամահալլէ Բաշապահչէի Պէյգօզ	23
11 40	Գապաթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյի Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ	21

Ամէն ուրբաթ շոգենաւ մը կամուրջէն ժամը 3.45ին մեկնելով Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկեօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ և Մէգարպուրնու պիտի հանդիպի և անտի ժամը 5.30ին մեկնելով և յիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով պիտի իջնէ ի կամուրջ:

Ամէն ուրբաթ երեկոյ ժամը 11.45ին շոգենաւ մը Ենիմահալլէէն կամուրջ պիտի իջնէ Մէգարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Միրկեօն Ռ. Հիսար Առնաւուտքէօյ Օրթաքէօյ և Պէշիքթաշ հանդիպելով: Ռամազանի ամիսը սոյն երթեւեկը տեղի չպիտի ունենայ:

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԷՆ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ	
11 —	6 20 Պէշիկք	11 25	7 15
11 45	7 15	12 — Գզկնճ	8 15
12 30	8 10 Պէշիկք	12 45	9 — Պէշիկք
1 —	9 —	1 15	9 30
1 30	9 45	1 50	10 — Պէշիկք
2 —	10 — Պէշիկք	2 20	10 25 Գզկնճ
2 30	10 30	2 55	10 45
3 10	10 40	3 30	11 5
3 45	11 5	4 — Պէշիկք	11 25
4 30	11 25	4 45	11 50
5 5 Պէշիկք	11 45 Գզկնճ *	5 30	12 5
5 45	12 5	6 — Պէշիկք	12 5 Գզկնճ *

(* Այս շոգենաւները Հրէից տօներուն չպիտի երթեւեկեն)

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ	
11 15	— —	11 10	— —
12 —	7 15	11 55	7 15
12 45	8 10 Պէշիկք	12 40	8 15
1 30	8 40	1 25	8 50 Պէշիկք
2 15	9 25	2 10	9 20
3 —	9 50	2 55	10 — Պէշիկք
3 45 Պէշիկք	10 30	3 30	10 35
4 20	11 —	4 10 Պէշիկք	11 5
5 10 Պէշիկք	11 25 Պէշիկք	4 55	11 35
5 45	12 5	5 40	12 5
6 20 Պէշիկք	— —	6 15 Պէշիկք	— —

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

2 — Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 Հարէմէն Սալաճագ
10 45 Հարէմէն
1 45 կամուրջէն Հարէմ (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 45 կամուրջէն Հարէմ
10 30 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷ
ԵՒ Ի
ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ
ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

2 45 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 15 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ
3 15 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
4 45 Սիրքէճիէն Գապաթաշ
10 45 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

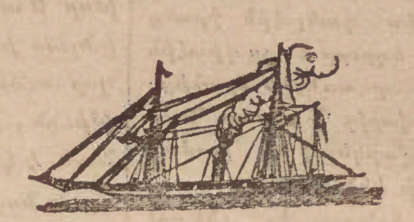

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՏԻՎԻՅԷ
ՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Տաքահլիյէ շոգենաւն, նաւապետ Նօվիքօս, պիտի մեկնի յառաջիկայ Չորեքշաբթի, Յունիս 25, ժամը 4½ին

Խտիվիէ Ընկերութեան շոգենաւք Կ. Պոլսէն կը մեկնին ամէն Չորեքշաբթի երեկոյները, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր և Բիրէա հանդիպելով: Աղեքսանդրիա կը հասնին Երկուշաբթի առաւօտները: Ուղեւորութիւնք կը տեւէ 4 ու կէս օր:

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՔ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Առաջին կարգի սեղան: Սենեկապաս կին մը յատկացուած է տիկնանց սրահին: Միանգամայն իւրաքանչիւր շոգենաւի մէջ Եւրոպացի բժիշկ մը կը գտնուի: Առաջին աստիճանի տոմսակք մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են, դիւրութիւն ընծայելու համար անոնց որք իրենց ճանապարհորդութեան շրջանին մէջ շոգենաւին հանդիպած ո և է նաւահանգիստն ելնելով, օրերով ժամանակ անցնեն և յաջորդ շոգենաւով իրենց ճամբորդութիւնը շարունակել ուզեն: Առ նուազն երեք անգամէ բաղկացեալ ընտանեաց տոմսակաց վրայ % 10 զեղչ մը կը լինի: Երթ ու դարձի տոմսակաց վրայ %ին 10 զեղչ մը կը լինի, ի բաց առեալ ճաշը: Ընտանեաց համար այս զեղչն % 15 է: Երթ ու դարձի տոմսակք մինչև վեց ամիս ընդունելի են, եթէ Ապրիլի սկիզբէն մինչև Յուլիսի սկիզբը գնուին, իսկ տարւոյն միւս ամիսներուն մէջ մինչև երեք ամիս ընդունելի են:

Ծանօթ. — Խտիվիէ ընկերութեան Կարմիր ծովու մէջ բանող շոգենաւներն՝ ամէն ուրբաթ Սուէզէն ելնելով, շաբաթը մէկ անգամ Եամպու, Ճիտտէ և Սուաքին, և տասնեւհինգ օրն անգամ մը Մասավա, Հօտէյտա և Ատէնի ծովածոցին մէջ, Թաճուրա, Զէյլա, Պարպարա և Ատէնի նաւահանգիստները կը հանդիպին:

Ուղեւորներու և ապրանաց համար դիմել Պոլիս, Կամուրջին քով, Վալիտէ Սուլթան Խան և կամ Ղալաթիոյ ճիւղը, Վօյվօտա փողոց, Եուսուֆ Իզզէտտին խան:

ՏԱՐԵՐՔ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

Թարգմանեալ Ֆրանսերէնի ի Հայ
Ն. Փափազեանէ

Ներկայ թարգմանութիւնը Պէռլինի քաջահմուտ և տնտեսագէտ Դ. Օթօ Հիւպնէրի աշխատասիրութիւնը լինելով, բազմապատիկ տպագրութեամբ հրատարակուած է, և Եւրոպիոյ մէջ ընդհանուր ընդունելութեան արժանացած ըլլալով նախակրթական վարժարանաց մէջ առ հասարակ կգործածուի իբրեւ դասագիրք: Գրքոյկս վարժատան պէտք լաւ և յարմար դասագիրք մ՚ըլլալով դիւրագին արժէք մը որոշուեցաւ ·

Ի գին 100 փարա:

Կը ծախուի Զագմագճըլար, Գավաֆեան Յովսեփայ գրատան մէջ:

ԱԲՐԱՀԱՄ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ՄԻՒՄԱՐԷՍԷԻ ԻՄԼԱ

Ի Պէտս Վարժարանաց

Օսմանեան լեզուին ուղղագրութիւնք դիւրին եղանակաւ մը սովրելու համար պատրաստուած է սոյն դասագիրքը: Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով ի գին 3 դահեկան:

ԳԱՐՆԱՆ ՄԻ ԱՍՈՒՊ
ՆՈՐԱՎԷՊ

Գրեց. Օր. Մէնէկ

Զմիւռնիա, Տպագրութիւն Մ. Մամուրեան · կը գտնուի Պոլսոյ հայ գրավաճառաց քով:

ԾԱՂԻԿ
ԱՐԴԻ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Երկասիրեաց
ԵՂԻԱԶԱՐ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Ի պէտս վարժարանաց

Այս դասագիրքը՝ աշխարհիկ լեզուի ընտրելագոյն հեղինակներու ամենէն գեղեցիկ հատուածները իրենց պարունակած բոլոր բարոյական, գրագիտական, գիտարանական, պատմական, աշխարհագրական և այլ գիտելիքներովը աշակերտաց ընծայելով՝ մէկ հատիկ դիւրին միջոց է Հայ լեզուն և գրականութիւնը ուսումնարանի գրեթէ բոլոր կարգաց ուսուցանելու և ազատելու ազգային մանկութեան միտքը տարիներով զբաղեցնող ուղղական սեռականի անօգուտ և սպանիչ գրութեններէն:

Բոլոր կարող դասատուաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի այս նոր գործին վրայ:

Գին 8 ղրշ:

Կեդրոնատեղին Արամեան և Գավաֆեան գրատունները:

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՑՑԵՏՈՄՍԵՐՈՒ

Կը պատրաստուին ազնիւ քարտերու վրայ զանազան գրերով, ի գին 100 հատը 10 դահեկան:

Փափաքողք դիմելու են Արամեան տպարան, Զագմագճըլար Յակոբեան խան:

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ